

СПОРТ

Анталье д'айихъача яхье, борза майдилг яьккхар ЯхьяевГар Билала

16

УНАХЦИЕНО

Бекарга бетта геттара кадай хила лаьрхIа ба бахархой

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

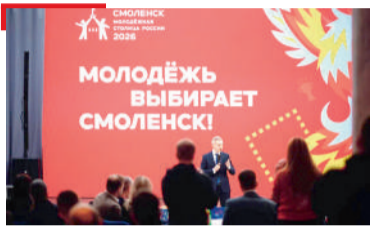
№12 (12739)
Бекарга
бутт,
2 ди, 2026 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маьтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

ЗАМАНХОЙ

Смоленске д'ахьоча
Ерригроссийски
семинара доакъашхо я
ГІалгІай Республика

5

НАЪХА ХЪАШТАШ

Машиний навкъашка
хьожача болхлоша
Кюагаш д'адукъаш
латт

6

ТОЛАМАШ

Магаса кванторианцаша
шоаш хьагойтар,
«Доккха гІулакхаш»
яхача яхье

8

КУЛЬТУРА

«Беке кьонгашта»
инсценировка яь
40 шу дизад

10

КХЕТАЧЕНАШ

Лицея дешархошца
кхетаче д'айихьар
театра исбахьален
кулгалхочо

13

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

ДегІаахар

Дезалца салала йиш йола парк
хьаелларгья Шолжа-Шахьаре

2

Мехка лорабой

Росгварде 10 шу
дизара хетаяь
кхетаче лакхача
боараме д'айихьар

3

Дезалца салага йиш йола парк хьаелларгья Шолжа-Шахьаре

Султиганаькъан Йоакъан

Шолжа-Шахьаре берашца салага йиш йола парк тоаш д'абиьача балхага хьежар вай мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Гаьла. «Сердалога» из хоам бир мехкада зарбан болх лелабераша.

Йоккха, паргата хургйола парк хьаелла лерх' гураьхьа.

«Эшаш мел йола х'амаш ийцай. Х'ара аттракционага хьожаш болхлой хургба. Санитарни, иштта кхьдолча оаг'онашца дувзаденна мел дараш лорадеш, йоккха терко еш, т'ахьожам лоттабеш моттиг хургья цох. Тайп-тайпарча ханага кхьчарашта ловза моттигаш, лазерни, иштта кхьйола аттракционаш, гобоакхаш лела, х'ама йокхаш йола моттигаш, салага доозош, берашта лаьрх'а, иштта культуран оаг'онцара кхетаченаш д'ахьаьхьа кьоастаьй моттигаш хургья цига. Кхерамзлен хьал лорадеш, цу оаг'онца дувзаденнарашта йоккха терко еш, д'ахьош ба болх», - белгалдир вай Мехкадас.

Хьалхага из моттиг Мехкадас д'аковлийтаяр, цхьаьца кхоачамбоаьчараш бахьан долаш. Карарча хана инвесторашца, шахьара администраьца из деррига меттадоаладеш кхьхьегаш ба.

Келаматанаькъан Махьмуд-Гаьлас доккха баркал аьлар тахан эшаш йола из проект д'аяхьара т'ехьа кхьхьегаш волча инвестора.

Шолжа-Шахьарера парк бахархой, иштта хьаьший т'алатташ, ма хетта салага йиш йолаш моттиг хила еза, деррига кхоачашдаь даьлча.

Лоарх'амеча гулакха оаг'ув

«Кхетам» яхача проекта дикка толам гойташ ба вай мехка

Газданаькъан Ахьмад

Российски «Кхетам» яхача моттигерча оаг'он Т'ахьожам х'ела кхетаче д'айихьар Магасе. Дешара, кагирхой политикан оаг'онцара бокьонаш, лоарх'амедараш лорадеш гулбенабар цига. Кхетачен кулгал деш хиннар вар мехкадаь, Паччахьалкхен Администраьена хьалха латташ вола, Т'ахьожам х'ела кулгалхочун г'онч Мархенаькъан Анзор.

«Дешара оаг'онцара х'ама ч'оаг'иде, лорадеш дезаш йола ха я тахан вайна латтар. «Кхетам» яхача оаг'оно д'ахьор тахан лоарх'аме, доккха гулакх да ала деза», - белгалдир Мархенаькъан Анзора, гулбенаарашка кьамаль деш.

Д'адахача шера кхоачашдаьрех дувцаш доклад йиьшар цига «Кхетам» яхача Российски оаг'он мехкарча филиала хьалха латтача Хьулахой Ахьмада. Республике кхоачашдаьрех дувцаш, цо белгалдир кхетаченашка дакьа лоаьш 5 000 совг'а нах хиннига. Филиала тоабо ший болх боаг'лача боараме д'абиьалга да из. Лекцешка, дешара оаг'онцарча тайп-тайпарча кхетаченашка дакьа лоаьш бахархошта юкьера ялх керг'тера тоаба яр. Уж бар дешархой, студенташ, кагирхой, СВО ветеранаш, СВО доакьашхой ц'аг'ара нах, моттигера ха яха нах. Х'ара оаг'онца боаг'лаш бола болх бар д'абиьар. Лекцеш, семинараш, онлайн-кхетаченаш тайп-тайпарача ханага кхьчараш т'аозаш хилар.

Боккхача наькъ т'ла кхоачашде дезарий юьхийг мараьц из. Д'ахо, кхетаченаш дикка йоаржае, керда болхлой юкьебоалабе, х'ара тоабанца кьаьстта программа кийчье лерх'а, «Кхетам» яхача Российски оаг'оно бахархошта пайда берг'болаш. Белгалде деза, вай мохк цу балхаца дикка белгалбаь-

ннига. Кьаьстта терко еезарех да «Кхетам. Лектор» яхача лоарх'амеча яхьашка вай республико дакьа лаьцар. Ингалсий мотт хьехаш йола Маг'албикера Кьамурзой Захрат ерригача Кьилбаседа Кавказагара дуккхача доакьашхошта юкье белгалъяьнна котало яьккхача виь сага юкье нийсьелар. Федеральни оаг'онца шоай гулакх вай хьехархошта боаг'лача боараме д'адовзийта ховлга да из. Толамаш кхьа а хилар...

Вай мехкарча ишколашкарча шин тоабо дай-ноаной комитетга яхьашка котало яьккхар. Шоай лоарх'аме проекташ йоаржае аьнна 1,7 миллион сом ахча делар ишколашга.

Берашта цхьаьца пайдане хург'дола х'амаш доаржадеш д'адохийтарг'да из рузкьа. «Кхетам. Преми» яхача кьаман совг'ат кьоастадарца а теркалийр вай республика. Х'ама довзийташ вола дика болх'ло белгалвир, иштта толашаг'ла йола х'ама довзийтарах йола проект а теркалийр. Цу гулакхо хьагой-

тар дешара оаг'онца мехка дикка хувцамаш, толамаш долга.

Цу толамашка г'олла вай кхетаду мехка дукха нач'ал дола нах болга, «Кхетам» яхача проекте дакьа лаьцаро лакха говзал йолча хьехамчашта, иштта кагирхошта керда никь хьабеллилга. «Кхетам» яхача Россее оаг'онца моттигашка укх шера кхоачашде дезараш кьоастадаьд. Бахархошта лаьрх'ла тайп-тайпара кхетаченаш йоаржаергья мехка.

Ерригача ишколашка, вузашка балхаца ювзаенна лекцеш д'акхухьаргья. Хьехержача 15 ишколе кердача тайпара йола даьшцара, ноаношцара кхетаченаш д'аяхьа лерх'а. Кьамашта юкьера бувзам, барт ч'оаг'ларах йолча кхетаченашта, боламашта кьаьстта йоккха терко лоттаергья. Россее кьамаш цхьанкхетара Шу белгалдеш, берригаш в'ашкаозаш бола лоарх'аме болх хург'ба цох. Даькьа лаьца аьттув ца хиннарашта а пайда хург'болаш, деррига боламаш онлайн

г'олла д'ахьош хург'да.

«Сердало» газетага дешарей Илмани гулакхех йолча Министерствос белгалдечох, «Кхетам» яха Россее оаг'ув, 2023-ча шера денз, керда хувцамаш доаржадеш ба. Моттигашкара оаг'онаш, берригача мехка филиалаш хьаеллаш, дикка ч'оаг'леш латт из болх.

Деррига а боаг'лача боараме д'аг'орг'долаш, х'ара моттиге Т'ахьожам тоабаш я хьакхелла. Бахархошта карарча хана эшар теркалдеш в'ашаг'ьехка проекташ, федеральни оаг'онцара боламаш, иштта кхьдараш да тахан хьаллоаьчараш.

Боаг'лача боараме, лерх'амца из гулакх лорадаро Россее х'ара миинге дешара оаг'онцара х'ама дикка меттадоаладу, беркате хувцамаш да юкьедоаладеш. Боккха болх ба регионашка хьалхалаттача хьехамчаша д'ахьор. «Кхетам» яхар вайна массанена боккха аьттув боаржабеш, дукха х'ама довзийташ, керда никь хьабеллаш бола оаг'ув ба.

7,7%-га кхоачаш, дукхаг'ла хиннай вай мехка з'аьмига, юкьера х'ама хьадеш йола моттигаш

Султиганаькъан Йоакъан

2026-г'ла шу долалуча хана, вай мехка болх д'ахьош, цхьаьца х'ама кхоачашдеш йола 7,5 эзар совг'ла моттигяр. 2024-ча шерара хьал теркалдича 7,7% дукхаг'ла хул уж. «Сердалога» из хоам бир мехкада зарбан болх лелабераша. Иштта шоаша цхьаьца х'ама хьадеш бола бахархой а 20,9 эзарнега-

ра 29,4 эзарнега кхоачаш, дукхаг'ла хиннаб т'ехьарча шерашка (41%).»

Цу гулакхо хьагойт х'ама хьаде ловшраш вай мехка х'ара денна дукхаг'ла хулаш латтилга. Бизнес йолаеш барий оаг'ув хьаллоаьш кхьхьег мехка. Геттара лоарх'аме да цу юкье кагирхой хилар, иштта хьалхара г'ла боаккхаш мара боаьчараш

а», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Гаьлас.

Республикан кулгалхочо теркалдир, моллаг'ла х'ама ший мехка доаржадар кьаьстта лоарх'аме долга, х'ана аьлча цунга г'олла вай мехкара экономически хьал толалургда. Цхьаьца бизнес д'аяхьа ловшрашта новкьостал лоаттадар, мехкарча хьакимаша хьаллоаьш да.

Росгварде 10 шу дизара хетаяь кхетаче лакхача боараме д'айихьар

Гаьгенаькъан Марина

Росгварде итт шу дизара, бокьонаш лораярах дола эскар хьакхелла 215 шу дизара хетаяь йола кхетаче мехка лакхача боараме д'аяхьа аьттув баьлар. «Сердалога» из хоам бир цу моттигера.

«Лоарх'аьме дола уж ши ди белгалдеш, моттигерча оаг'он кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча полице полковника Угурчанькъан Хьамзата РФ Президентара даькъалабувцаш кьамаьл д'адаь, шоай г'улакхе толашаг'бараш белгалбир.

Иштта декхараш кхоачашдеш латташ вахар хаьда шоай новкьостий дагалаь цар гулбеннараша», - йоах тхога бенача хоамо.

Кульгуран г'улакхех йолча моттиге царна лаьрх'а доккха концерт д'адиьхар мехкарча кхоллама оаг'онцарча тоабаша кийчдаь. Даьхенцарча безамах, машарах, парг'атача вахарах дувцар артисташа.

Тахан росгвардейцаша д'ахьошбар боккха болх ба, наьха парг'ато, кхерамзлен хьал лорадеш. Цар денца даькъалабувцаш, доккха баркал ала деза вай царна!

Илдарха-Г'алий т'арча могошал меттаоттаеца моттиге, унахошка хьожаш ба

Гаьгенаькъан Марина

Шахьарерча дарбанчен дег'а могошал меттаоттаецах долча даькъа унахошта терко лоттаеш ба «Даьхен лорабой» яхача ганза болхлой. Тема операце доакьашхой хьал миштад тохкаш хилар уж.

«Украинерча тема операце б'ухошта, ветеранашта цига малаг'а тайпара г'улакх лоаттаду, малаг'а программаш я тохкаш хилар ганза болхлой. Темхошта психологически оаг'онцара, иштта лорий дарба лакхача боараме лоаттаде дезилга белгалдир цар. Лорашца, психологашца, цига ха йоакхаш болча б'ухошца, кьамаьл хилар ганза доакьашхой. Тема моттигерча ветеранаша, ч'оаг'а раьза болаш, кьамаьл дир, белгалдир боаг'г'ача боараме терко шоашта еш хилар», - дийцар

тхога ганза болхлоша.

«Вай б'ухошта моллаг'а дола новкьостал боаг'г'ача боараме

хилиитар эггара керттерча декхарех да тха балхаца. Цига дег'а могошал меттаоттаерашта шо-

ашта гуш да из», - аьлар «Даьхен лорабой» яхача ганза болхलोцо Темархананькъан Гийсас.

Росгварде ветеранаши болхлойи даькъалабийцар вай мехкадас

Султиганаькъан Йоакьап

РФ кьаман гварде Федеральни г'улакха эскар хьакхелла 10 шу дизарца даькъалабийцар Мехкадас цу оаг'онца кьахьегараш. «Сердалога» из хоам бера Мехкадаь зарбан болх леаберашкара.

«Цу юкьа шоай декхараш бехтокхаме кхоачашдеш, мехкара кхерамзлен хьал лорадара т'ехьа кьахьегаш, хьабоаг'а уж нах. Экстремизм, терроризм яхача доккхача зулама духьала кьовсам лоаттабеш, мехкара моттигаш лораеш, болх д'ахьош ба росгварде болхлойи. Кьаьстта доккха баркал кхайкаде лов тахан СВО дакьа лоацарашта. Халача хана Даьхен х'ама лорадеш, майралца, деналца шоаш д'адовзийташ, хьадоаг'а шо», - белгалдир вай Мехкадас.

Иштта доккха баркал аьлар республикан Кулгалхочо кьонабараш Йомабеш, царна нийса никь хьехаш лаьттача ветеранашта. Могаш, маьрша долаш; иразе, аьттонца, беркатаца дахалда шо!

Варна «Тема вошало» гуманитарни мухь д'абелар Г'алг'айчен б'ухошта

Г'азданаькъан Ахьмад

«Деррига коталон!» яхача Халкьа фронта ч'удоаг'аш, боккха мухь гулбеш, Варненски моттигерча отделе «Тема вошал» ВООВ (Челябински область) шийгара дакьа лаьцар, Даьхен б'ухой хьаллоацаш. Цо хьаделар Г'алг'айчен б'ухошта лаьрх'а талхаш доаца кхачан даараш. Г'алг'айчен Халкьа фронта моттигерча даькьо из мухь хьайицаб, х'анз д'абахийта кийчбу.

«Кастлуш, арг'анара гуманитарни мухь д'ахьоча хана, уж посылкаш б'ухошка д'ахьоачийтаргья», - аьлар Г'алг'айчен халкьа фронта болхлоша.

Тахан тем т'а эшаш да моллаг'а дола г'о. Ц'енна гаьна болаш, халача хьалашка латтача вай б'ухошта из лоарх'аьме да. Х'ара цу тайпара посылка - из кхача е й'айх'а х'амаш хинна лац. Из ц'аг'арча й'овхала цьха дакьа да. Дешархочун каьхат е чаь пачка, ц'аг'а хьаяь х'ама б'ухочо ший тайпара т'аэц.

Цунца вай хьалхадоккх б'ухошта: тхо шуца да, шоана уллув да, шух тешаш да. Шун денал- тха сатем, тха теркошун к'ийле. Тхо хьежаш да шуга коталонца, могошал долаш ц'енах кхетарга сатувсащ!

Галгайчен хурмата Министерствос дийцар, дадахача шера баъча балхах

Султиганькъан Йоакъап

Галгайчен хурмата оагӀув дегакхувлача Министерстве 2025 шера баъча балхах дийцар, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага ГИР Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

«Кхетаче дакъа лоацаш хилар республикан Паччахьалкхен кулгалхочун заместитель Кокурхой Адам, Галгайчен Кулгалхочун гӀонча Фурсов Олег, иштта цунна чудоагӀача боахамий кулгалхой», - аьлар хоамо.

Цига къамаьл дир хурмата

оагӀув дегакхувлара министра Гиринаькъан Исрапила. Толамаш даьха хилар белгалдир промышлени дакъ тӀа +9,2% процент, юртбоахама дакъ тӀа +2,6%, иштта мах бара дакъ тӀа +5,4%. Эггара лоархӀама да мехкара балхазал 5,6% кхоачаш лохдаь хилар.

Инвестицеш юкьейхара хьал - 14,8 млрд сом да, бюджетера доацаш, иштта юкьейоахаш я туризма, ГИР агропромышлени комплекс а йоккхий проектах.

Цул совгӀа, «сагатагӀа йола» проекташ я кхоачашьеш 23 млрд сома, хьаххолла лерхӀ 1000 балха моттиг.

Галгайче дакъа лоацаш хургья «Це поацолг» яхача Еригроссийски боламе

Газданаькъан Ахмад

Галгайче юха а чоагӀидеш я ше мутӀахьа хилар, сий лорадара, шоайла новкьостал дара Гадагашта. Республика дакъа лоацаш хургья «Це поацолг» яхача хӀара шера дӀахьош болча Еригроссийски боламе. Бекарга бетта 10-ча денгара аьтинга бетта 22-ча денга кхаччалца мехка бахархой таро хургья цу дикача гӀулакха юкье дакъа лаца. ЦьхайтлагӀа шу да «Ноахала дагалоаттам» яхача дика гӀулакхаш леладеча ганзо из болам дӀахьу, из лаьрхӀа ба ветеранашта уж бахача адресах лорий новкьостал лоаттаде.

Болх дика вӀашагӀбеллаб, къаьгга хургболаш. ХӀара безам болчун таро я цӀеча зиза кеп тӀаило седкьилг хьаэца, шийгара дика гӀулакх дара. Из хозала белгало яц. Из я, дийначар вахар кӀалхардоакхаш, бейнарий дагалоаттама белгало. Новкьостал лоаттаду Сийлахь-боккхача Даьимехка тӀема турпалхошта, тӀема ветеранашта, тайп-тайпарча шерашка Даьхен хьашташ кхоачашдеш хьабаьжача.

Галгайче уж седкьилгаш дӀадекъаш ба хьинардара, волонтераш, уж го йиш я шахьара майдашка, урамашка. Иштта цӀе поацолг корадергда дика йовзаш йолча тикашка, Россе Почта доакьошка.

Боламе дакъа лацар - из вайх хӀаране таро я, шийна хетар дешашца аьнна а ца деш, гӀулакхача гойта. Наьхх тӀа болалла зӀамига седкъа - из боккха дагалоаттам ба, вай вахар маьрша хилийта гӀерташ, шоай ций кхо ца даьча бӀухоех.

«Вахара хьалаш» яха программа кхоачашьярах дийцар Илдарха-ГӀалий тӀа

Гаьгенаькъан Мартина

Шахьара мэре кхетаче дӀайихьар, «Вахара хьалаш» яха къаман проект кхоачашьяра дешаш дувцаш.

Цига дакъа лоацаш вар шахьара кулгалхочун гӀонча Жандиганаькъан Азраил, моттигера энергетикаш, вахара-коммунальни боахама Министерствон болхлоь, «Галгай Республикан Цаг волча хица Галашо яра оператора» ГУП, цунна чудоагӀаш дола боахамаш, иштта мэре говзанчаш.

Цига дийцар проект кхоачашьеш хьалхашка нийсденна хаттараш. ДукхагӀча

дакъе из доагӀаш дар дохадаь хинна моттигера наькъаш, асфальт тоабара; уж

дикал йолаш хилийтара. Кхетаче дӀахьош, этта хьал дикагӀа тоадара спортивни

моттигашка баха лаьрхӀар, - хоам бу доал деча дакъ тӀарча гаьдало.

Халкъа фронта моттигерча штаба кхетаче хилар

Газданаькъан Ахмад

Галгай мехка Халкъа фронта моттигерча штаба кхетаче хилар. Цига дийца

керттера дош дар вай бӀухой хьаллацар. Кхетачен доакъашхоша дийцар балха толамех, иштта белгалдир кастлуш кхоачашде

деза декхараш.

«Вай низ - цьхана хиларца. ХӀара юкьедаьха дакъа, волонтераш бале а е нов-

кьостала хьабоагӀа нах бале а, лоархӀама да», - аьлар Галгайчен Халкъа фронта викала, «Сердало» газетага ше къамаьл деш.

Галгайчен халкъа фронта доакъашхоша цаькха а белгалдир, тахан тӀема мугӀарашка латта вай бӀухой - кагий нах денал долаш хилар. Царех хӀаравар Даьхен декхар кхоачашдара масал да. Уж хьаллацара республике дӀахо а «Халкъа фронт. Деррига коталон!» яха проект дӀахьош я.

Гуманитарни гӀо дӀакхоачийт уж тӀом беш болча моттиге, гулдаь ахча дӀадохийт царна тӀабувха гӀирс, молхаш эца, цунца цар вахар лорадеш.

Моттигерча штаба доакъашхошта баркал оолаш каьхаташ делар. Из да цар хӀара деннара къаьхегам, республика дегаьара юкьедаьхаш дола дакъа, фронта деш дола новкьостал тӀаэцар.

Смоленске длахьоча Еригроссийски семинара доакъашхо я Галгай Республика

Габгенакъан Марина

Галгай Республикан кагирхой гулакхех йолча Комитета кулгалхочо Пхьошанъкъан Зоврбика, иштта «Хьалхарчар болам» яхача моттигерча дакъа кулгалхочун гончас Чоренакъан Ювсапа дакъа лаьцар Смоленске длахьош хиннача кагирхой хаттараш дувцача Еригроссийски семинаре-кхетаче, яхаш дийцар республикан кагирхой боахаме.

«Кхаь дийнахьа, Россия-2026 яхача Кагирхой столице хьаьший хилар кертгерча сессешка дакъа лоацаш, цига дийцар «Кагирхойи бераши» яха къаман проект кхоачашъярах, кагирхой оагъув, уж нийсаца наькъ тла хиларах, царна Даьхенцара безам совбоакхаш кхетам баларах. Кхетаче вшагагъеллар Роскагирхоша, Смоленски областа Паччахьалкхено. Цига гулвелар цъхан майдан тла 200 федеральни кхелахо, берригача мехкара цунна чудоагъача боахамий кулгалхой», - аьлар хоамо.

Из кхетаче хьаеллаш белгалдир, Лаьрххача тема операце ветеранаш хьаллацар, мукъадаьхача доазонаш тла бахача кагирхошца болх бар кертгера дош хилар.

«Цу тайпарча кхетаче-нашка дакъа лоацаш хиларо таро лу федеральни хьашташ довза, иштта моттигашкара дикагъдар хьаьца. Къаьстта лоархъаме да тахан къамашта юкьерча цъхоагон хаттар, къона дезал хьаллацар, кагирхошта дика кхетам балар хьалхарча аргъагъа латташ хилар. Тха декхар да республикан хъара сагший таронаш кхоачашъе йиш йолаш хургвола хьалаш хьакхоллар», - аьлар Пхьошанъкъан Зоврбика.

Гирмерча «КСВО Академе» оагонца, дакъа лоацаш ба вай мехкара викалаш

Гизданаъкъан Ахьмад

Гирмерча «Мега-ном» яхача кхоллама гулакхех йолча Академе йоаржайир «КСВО Академи» яха Еригача Россе проект. Хьинаре къахьегалаьрхъа йола 4I моттигера 50 толашагъа йола тоаба вшагагъехар кхетаче. Цига бар вай мехкарча СВО доакъашхой дезалий Комитетера викалаш.

Моттигашкарча штабий болх дикка чоагъбеш хургъа цига йоаржаш йола программа. Массехк дийнахьа темахой дезалашта юридически, психологически оагонцара го лоаттадар мишта хила деза гойташ болх длахьоргба цига, иштта вахара оагонцарча проектированех дола тоабалар, хьакимашцарча бувзамах йола сессеш длахьоргъа.

«Даьхе лораш латтарашта го лоаттадара тлехьа дикка пайда беш да Академе дакъа лацар. Галгай штаба болх боагъача боараме хьаоттабе, тоабе лаьрхъа да тхо. Хъара адресах новкъостал лоаттадарал совга, длахойодача хана а блухошта, цар цагъарча наха а пайдане, диканна хургъола проекташ хьакхоллар да тхона лоархъаме», - аьлар «Сердалога» вай мехкарча КСВО штаба кулгал деча Эсамарзанаъкъан Талаудина.

«КСВО Академи» яхар лоархъаме, еригача Россе моттигашкара Даьхен гулакха арабаьннарашта го де ловраш вшакоазаш бола оагъув ба. Федеральни оагонгара цъаьца керттараш, пайдане хургдараш хьаьца аьттув ба вай мехкарча викалий. Даьхе лораш латтарий дезалашца болх длахьош дикка наькьадаргда цига тоадаьр, дайзар.

Кагирхой политике къахьегарашта яла ци чоагъергъа вай мехка

Султиганаъкъан Йоакъап

Мехкарча парламенте дайихьар «Паччахьалкхен совглатех» йолча бокъонцара хувцамаш белгалдеш йола кхетаче. «Кагирхой

политикан цихеза болхло» яха лоархъаме ци чоагъе дага ба цига. «Сердалога» из хоам мехка кабинетера бир.

«Кагирхой политикан

оагонца хьинаре къахьегарашта луш ци хургъа из», - йоах тхогарча хоамо. Цу гулакха хьалхаьттар ва мехкарча «Къоначар эскар» яхача оагон штаба кулгалхо Муружанаъкъан Мухьмад.

Кхувш латтача къонача тлехьенца уж нийсаца наькъ тла бахара тлехьа къахьегараш белгалбеш дола гулакх хургда цох, цу оагонцарча доакъашхоша теркалдечох.

ГалгӀайчен шахъар а юрт а вӀаший хоттаргья кердача, дикача наькъо

Султиганаькъан Йоакъап

Наьсарен кхален наькъага хьожа болхлой къахьегаш ба Илдарха-ГӀала – Яндаре яха машиний никъ тоабеш. Из хоам «Сердало» газетага бу доал деча даькъ тӀарча администраце.

Шахъар а юрт а вӀаший хотташ бола никъ Юбуллаш латт «Вахара хьалаш» яха къаман программа кхоачашьеш.

Белгалдаккха деза, ГалгӀайчен бахархой белгалбоалаш ба массахана хьинар долаш хиларца, хьалхалатташ, ха ца йоаеш, моллагӀа хӀама дӀахьош хиларца. Дика никъ царна даим а доккха совгӀат хиннад.

«Из болх белггала ба цун лоархӀам боккха хиларца: дукхагӀа бола никъ – юкьарча 11 554 метрах 5283 метр – Яндаре гӀолла бодаш ба, цо чулоац Орджоникидзе, Иоахарганаькъан урамаш», – аьлар хоамо.

Цу балха даькъ тӀа къахьегарий тоаба наькъа шоллагӀа бола оаса бахийта йолаелар, иштта хьадеш да гӀашлой наькъаш. Орджоникидзе урам тӀа наький болхлоша дика къахьийгар: 3200 метр хьалхара наькъа оаса Юбиллар, цул тӀехьагӀа керда тӀий хьалдир, из карарча хана дика наькъадоал.

Хьалха деза дезар дукха да, де дезачоа юкье да наькъа оасаш дажкар, автобусаш сувцаш йола моттигаш вӀашагӀйохкар, наькъа гӀармаш оттаяр, иштта кхьдола декхараш кхоачашдар.

Новкъа лелара кхерамзлен чудоагӀаш Яндарерча №1, №2 йолча юкьерча ишколаш тӀабода никъ тоабержба.

Укхазара деррига балхаш даь даьнначул тӀехьагӀа, керда никъ лела атта, кхерамзле йолаш хургба, дика йовзаш йолча шин юрта юкье.

Машиний наькъашка хьожача болхлоша кӀоагаш дӀадукъаш латт

Султиганаькъан Йоакъап

дийцар «Сердало» газетага.

ГалгӀайчен Минавтодор-транса болхлой, говзанчаш къахьегаш ба мехкара доал деча даькъ тӀара наькъаш тоадеш, яхаш,

«Ший ханнахьа кӀоагаш дӀакъовлаш бола болх дӀабакъаро таро лу никъ чӀоагӀа, ца бохийташ

лорабе, геттара доккхий кӀоагаш даргдоацаш.

Болх дӀахьош ба ший аргӀагӀа, иштта бахархош-кара хьакхоача дехарашка хьежжа», – аьлар хоамо. Цул совгӀа, мехкар-

ча наькъа болхлоша даим лалашо ю, доккха а зӀамига а наькъаш цӀендеш, къаьстта бӀаьсти догӀаш дийлхача хьалайна латта хиш дӀадоахаш, наькъашка лела аттаргӀа хургдолаш.

Яндаре тоабир ишкола, ДК юхера никъ

Султиганаькъан Йоакъап

хоамо.

Яндарерча Султиганаькъан урамах вахарца ювзаен-нача моттигаш тӀабода никъ тоабир, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага ГӀР Пачахьалкхено.

«320 метр бола никъ тоабир. Из тоабар лоархӀаме да, укхаза я №10 йола берий беш, №2 йола ишкол, иштта культуран ЦӀа», – аьлар

Из болх дӀабихьар, никъ тоабара хьал дегӀадоаладара йолча программа чудоагӀаш.

Белгалду, бӀаьстан хана шахъарашка, юрташка хьалхарча аргӀагӀа де деза балхаш да наькъаш тоадар. Из лоархӀаме да наькъа доакъашхошта, долахьара балхаш дӀадахьар дегӀадоаладара, наька вахара хьалашта лалашо яра.

Шолжера лаьдал юкьарча доазонашка хьожаш да

Гаьгенаькъан Марина

алахьара хӀама леладечана хьалхадаьккхад, болх бу моттиг малагӀа хьале хила еза.

Шолжа-Шахъара юкьарча доазонаш тӀа лаьдало лостам беш латт. Шоай до-

Цигара хьал миштад хьожаш, кхелахоша тӀахьожам лоттабар дувзадenna да бизнесменашта, шахъара лаьдала юкьера гӀулакх

тешам болаш хилийтарца. ДукхагӀа даькъе из да цу наха къайлагӀа леладу долахьара хӀама бокьонах леладарга даккхар, цу даькъе йоал дӀаялара хьал а лорадергдолаш.

Цу тайпара болх дӀахьош, администраце къахьегам даькъа болхлоша дӀалу цу наха, бекарга бетта 1-ча денга кхачалца де дезар белгалдеш бола хоам, цу тӀа дика гуш да, цар болх беча доазон тӀа де дезар фуд.

МӀре зарбан болх лелабеча Батиганаькъан Хьавас яхачох, болх дӀахохьоргба, шахъара хьурмата оагӀув дегӀайоалайра де дезар масанена дӀадовзийташ.

Лоаца биографех:

Бохтаранаькъан Руслана Къамбулат ваьв 1988 шера тов бетта 4-ча дийнахьа НПАССРе. ТяхьагIа из ваха дIавахар Новгородски областе, цига юкьера дешар дийшар.

Ишкол яккхачул тIяхьагIа, из деша эттар Тверерча лорий вузе. Деша вагIаш спортивни вахара оагIув лоацаш вар, дукхагIа даькье бокс, иштта цо даька лоацар мехка юкьерча вахаре.

Лакхара дешар дийша ваьлча, Къамбулата ший доалара болх лелабир Твере. Цунца цхьана, болх бешше, ГIалгIай Республикерча юриспруденце даькье тIа юридически дешар дийшар.

2022 шера из хьожавир ГIалгIай Республикан Новгородски областерча массазарча викала дарже. Карарча хана из ва ГIалгIайчен Кулгалхочун, Паччахьалкхен хьашташ Новгородски областе кхоачаьдеш.

Из чувоагIаш ва Ассамблея къамий Кхела, иштта цо къамаьл ду ГIалгIай диаспора кулгалхо волаш. Ший балха чудоагIаш цо даька лоац Сийлахь-йоккхача Новгородска юкьерлон-политическа хьашташ кхоачаьдеша, Iаьдалча, юкьерлонца бувзам лелабеш.

Цо иштта дIахьу ший доалахьара болх. Цун керттера лостамаш - мухь дIа-юха кхакхар, накъаш хьалдар. Цунна лоархIае да, доалахьара болх а, паччахьалкхен болх а шойла накъабоалаш хилар, мехкашта юкьера дешар лелабар.

Халкъий барт

ГIалгIайчен юкьерло дика тарлуш я Новгородски областе

Гаьгенаькъан Марина

Вай дукхача къамех латтача мехка геттара лоархIае да, хьамсарча Даьхенал арахьа бахача наьха тайп-тайпара хаттараш сиха кхоачаьдеш дола хьалаш хьакхоллар.

ГIалгIай Республикан Новгород-Шахьарерча массазарча викалах Бохтаранаькъан Руслана Къамбулата хилар вай мехкашта тешаьме новкъост, из кийча хул чоалхане хьалаш эттача оарцагIвала. Ше «Сердало» газетаца къамаьл деш цо белгалдир ший балхаца дувзаденна керттера дешаш, иштта цо дийцар, мехка европейски оагIорахьа Гинбухен-малхбузехьа яхаш йола ГIалгIайчен юкьерло дегIайоалаьра беча балхах.

Къамбулат, Хьа болх малагIа оагIон тIаберзабаь ба?

- Са болх хетабаь ба арахьа бахача республикан бахархой хьашташ хьаллацара, регионашта юкьера бувзам дегIабоалабара.

ГIалгIайчен паччахьалкхено, Новгородски областа Iаьдало, юкьерлон моттигаша бувзама болх дика вIашагIбеллаб аьнна

хетий Хьона?

- Цхьана дIахьош бола болх дика вIашагIбеллаб: Iаьдала моттигий, гIулакхерча наьха шойла пайда эцаш бола бувзам ба. Тха дIахо а бувзам лелабара дика кIийле я, тхо лаьрхIа да из бувзам дегIабоалабе.

Хьо болх бе дIаволалуча хана, лорий дешар дешаш вар. Цу хана хье горий хьона, ГIалгIай Республикан Новгородски областера викал санна?

- Вузе дешаш волча хана, бувзам лелабара тIехьа дукха балхаш даьд аз, бакъда ишттал лакха болх сайга кхоачарга ба аьнна дагадацар, деррига а тIехьагIа дIадоладелар.

Хьона хьалхашка дукха декхараш латт, царех цаI да вахара, экономически, культуран бувзам лелабар. Массазара таро хулий лаьрхIар чакхдаккха?

- ЛаьрхIар кхоачаьде ма хетта вIаштIехьадалар дувзаденна да, шинна а оагIон хьашташ эргаш хиларца, таронаш кIезига хиларах, вахара-культуран даькье тIара хьал мела хиларах. Керттердар да цу хьалашка дIаламар, ма хетта лаьрхIар кхоачаш ца хуле а, из гIулакх юкьахцадитар.

МалагIа цатоамаш нийс-

лу балха тIа, мишга дIадерзаду оаш уж?

- Хьалхарча арIагIа из къамашта юкьера хьал да (вахарера халахетараш, бувзама оагIонашка геттара кIома ювца ДТП). Цатоам оттаргбоацаш, из санна дола хьал эттача, со цига вода, се тIаволаш из къоастаду.

Бахархошта хьалхашка кхаташца дувзаденна хаттараш отташ хилча, е балха оттара тIехьа халонаш нийслонь, оаха даим бувзам лелабу мзэреца, УМВД, иштта къаман викалашца, сиха юристаш юкье а боахаш, мехкахой хаттараш кхоачашду.

Нагахьа санна вай мехкахошкара цатоам бола гIулакх нийслуш хилча (цхьаца болчанах юкьерлон бокьонаш толхаяр), оаха дIахьу хьехам луш бола болх: кагирхошца кхетаче йийя, моттигера боарамаш, Iадаташ довзийт.

Фуд хьа балха керттерча даькье чудоагIар?

- Са балха чудоагIаш да мехкашта юкьера бувзам лелабар, ГIалгIай Республикан хьашташ довзийтар, иштта юкьерча вахаре даька лацар. Новгородска викал се хиларах тарра, сай балха чудоагIаш, аз

гIо ду республикал арахьарча гIалгIай барт, цхьоагIо хилиятара, тайп-тайпарча бахьанашца из чоагIдеш. Массакхана бувзам лелабу диаспораца, цунна новкъостал ду барт хилият гIерташ, иштта вIашагIохк культуран, кхетам балара кхетаченаш. Уж ювзаенна я наьна мотт, Iадаташ лорадарца, моттигерча Iаьдала, юкьерлон моттигаша шойла бувзам лелабарца, вай мехкахой хьашташ кхоачаьдеша.

Мишга хургья аьнна хет Хьона, итт шу кхы даьлча, Новгородска ГIалгIайчен юкьерло?

- Итт шу кхы даьлча, сонна хет шахьара даька хинна дIаоттаргIолаш санна. Тхо «хьаьший» хургдац Новгородска лаьтга, тхо хургда массаболча бахархой санна бокьонаш йолаш, парIатта тха бераш дешаш, шой мотт лебеш хургда. Новгородска музейшца, кагирхошца цхьана проекташ хургья тха, чоагIлургья ГIалгIайчен центр. Керттердар хургда, моттигерча нах гIалгIаьчох цаьккхача яйна тамаш хетаргьяц, цох лоалахо, предприниматель, е балха новкъост хургва, мехка хургдолчуца уж цхьана бувзабеш. Тхоч хургда бувзама тIий.

Хьаькъал кхолла пхьоалле

Наьсарерча лицей 30 шу дизарга

Гарчакханаькъан Сали

Дукха ха йисаяц Наьсарерча №1 йолча лицей 30 шу диза. Из хьаьий 1996 шера маьтсела бетта 17 дийнахьа. Цу хана ерригача Наьсарен кхале цул дикагIа хьалаш долаш дешара моттиг яцар, цудухьа цига деша дIадала гIертар шой бераш гIалий тIара меттел, гонахьа ядача юрташкара а бахархой.

Кердача дешара моттиге яр компьютерни класс, актовизал, хоза хьаьь хIама дуа моттиг, спортивни зал, майдаш, стадион, дешара лаьрхIа мас-

садолча хьалашца Iалашгьяь классаш, цунга хьежжа хьехархой а. Цу хана денз вай республиканна а берригача мехка а накъабаргбола нах кхешеш, царна кIоаргга Iилмаш довзийташ хьайоагIа лицей. Тайп-тайпарча ханашка цунна керте лаьттаб шой гIулакх довзаш бола говзанчаш Чопанаькъан Сергей, Бауленаькъан Муса, карарча хана цун директор я Шадажанаькъан Марем.

Лицее къахьегаш ба йоккха поалхам йола хьехархой, царех цхьабараш 15, 20, 30, 40 шераш стаж йолаш ба. Дуккхачар лелаю цихезача хьехар-

хой цIераш. ГIалгIай Республикан а Россе а гIорбаьнна хьехархой ба Шадажанаькъан Бориса Марем, Мержой Яхььяй Люба, Овшанаькъан Мухьмада Сабира, Зурабанаькъан Баматгире Яха, кхыбараш. ХIаьта директор иштта белгалгьяьккхай вай мехка дезача совгIатаца, «КарагIдаьннарех» яхача орденца.

Цига дийша баьнна кагий нахи мехкарийи доккха дешараш дийша баьннаб, цхьабараш хIанз а дешаш ба вай мехка столице Москве.

Цхьан хана «говзанча хьехам» яха урок еннай аз а цу лицей тхов кIалха. Из яр,

ГIалгIай литературах йола 9 классе Гаьгенаькъан Гирихана кхоллама хетаьаь. Дешархоша ладуьгIарга хьежача, сонна мегар цар дег тIа бода никъ лаха, Гирихан а цун кхоллам а кхы тIа безабалията.

Лицей тахан тоаь, кердаьккхача я. Цун чура а тIера а телха мел дола хIама тоадаьд. Хетаргахьа, дешархошта парIата а дешарцара безам лакхбеш а да таханара лицейра хьал.

Тока хьал меттадоаладеш хилар мехка

Курсенакъсан ИбрахИм

Тушола бетта 28-ча дийнахьа геттара чоагIа хиннача догIах 0,4 кВт йолча тока моттиге хатар хилар. Насьсарерча, Илдарха-ГIалий тIарча, Шолжа-Шахьарерча моттигашка дукхагIа хилар гIо эшаш дола хьал.

«Кьилбаседа Кавказа Россетий» - Ингушэнерго филиала болхлоша (ворхI тоабанца 20 сар) тока моттигашка хьал меттадоаладеш кьахьийгар. Филиала кулгалхочун декхараш кхоачашдеш волча Котаганькъан Кимрана тIахьожам лоаттабеш, дIабихьар из болх.

Карарча хана мехкарча массайолча моттигашкара тока хьал меттадоаладад. «Ингушэнерго» тоабаша дийса ца кьовсаш, терко лоттаеш лораду из гIулакх.

Магаса кванторианцаша шоаш хьагойтар, «Доккха гIулакхаш» яхача яхье

Гьагенакъсан Мартина

Республикан «Кванториум» яхача берий технопарке дешаш долча бераша шоаш дикача толамашца гойтар Эрригроссийски Илман-технологически проектий «Доккхий гIулакхаш» яхача хьалча хана, яхаш, дийцар «Сердало» газетага дешара моттига администратора

Налганькъан Мадинас.

«Дешархошта юкьера яхьаш дIайихьар «Олимп» яхача хьакьал долча берий лицей-центра дакъ тIа. Технопарке Юмалуш йолча Баркинхой Раянас Гран-при яккхар «Болх харжарах йола чат-бот» проектах. Албохчанькъан Зубейра котало яккхар «Хьакьал дола микромехкал»

яхача баллах. Колой Тимура, Йовлой Мухьамада 3-гIа моттиг кьахьар дешархошта йола «ГIалгIай Республикан физикан, математикан «Физматлаб» веб-сайт» яхача проектах. Цу совгIаташа хьагойт бераша деш дола Илма-тохкама балхаш, уж накьадоалаш да Илман-технологически декхараш кхоачашдеча», - аьлар тхоца кьамаьл даьчо.

Ханз котбаьннараш, совгIаташ даьхараш таро йолаш ба Эрригроссийски ях дIаяхьа: кхелахой лаьрххIа дола декхар кхоачашде, кьаьстга ховр тохкаш дола кьамаьл дIадахьа.

«Кванториум» технопарка кулгалхоша, ерригача хьехархой тоабо даькьалабуьвц котбаьннараш цар толамашца.

Токах дола декхар гулде арабаьлар Вежарий-Юрта

ГIазданаькъсан Ахьмад

Токах тIалатташ дола декхар хьагулде арабаьлар Вежарий-Юрта. Юртарча администраце кулгалхо, тока оагIонцара болхлой бар дакъа лоачаш хиннараш.

«Юртарча бахархошта хьалхадаьккхар, коммунальни оагIонцара декхар ханнахьа дIатела дезилга. Иштта цар цьаьца дола хаттараш доашхаш болх дIабихьар цига», - дийцар «Сердалога» МагIалбика кхален администраце.

Из болх цу юрта, иштта кхален кхьийолча моттигашка хан-ханнахьа дIакхуьваш ба. Палатта декхар дукхагIа хьа ца Iайташ, дIателар царна шоашта аттагIа долга хьалхадоккх рейд дIахьораша.

Палестинера беа нах, Магасе эрсий мотт Юмабеш ба

Гьагенакъсан Мартина

Палестинера беа нах, ГIалгIай Республикан столице эрсий мотт Юмабеш ба. Дешар дIахьу цахаддаш кагирхой цьанкхетарий ЦIагIа.

«Программа чудоагIаш да теоретически, практически дакъа, цига дешархошта йовзийт Россее кьамий культуран, мотт, из цIена бувцара, яздар бокьонаш. Цар таро хул керда дешаш Юмаде, шоашта

хетар нийса дIаала, хIара денна дIахьоча вахаре паргIата хила. ДикагIа бола толам баккхара, хьехархоша юкьекхувл вахаре хила тарлу моттигаш, цар хьакьехьа дувц, кьамаьл де хьож», - аьлар хоамо.

«Укхача бувцар мотт хинна Iац. Из да хьаллацар, дакъа лацар, гонахьара хьал хьакхоллар, хIаранена деша а дегIава а таро ялар», - аьлар Магаса Кагирхой центра кулгалхочо Ведажанькъан Зоврбика.

«Медиакхерамзле йовзар» яхача дешара проектах дийцар ИнгГУ

ГIазданаькъсан Ахьмад

«Медиакхерамзле» яхача дешара проектах дувцаш, кхетаче дIайихьар вай мехкарча паччахьалкхен университетте. Таханарча Тьаьрахьашца дувзаденнарий оагIонцара болх малагIа хIамаш лорадеш дIабахьа безаш ба белгалдир цига. Экстремизм, терроризм яхача доккхача зулама юкье нах чубига гIертаращца цьаккха тайпара бувзама хила, цар яхар теркалде йиш йоацилгах дийцар НЦПТИ, «Кхерам боаца интернет» яхача АНО болхлоша Времьяк Александра, Мироненко Янас.

«Интернета оагIонашка гIолла кьонабараш тувлбе гIерташ, бIехача зуламхоша малагIа тайпара хIамаш лела

ду дийцар кхетаче. Зуламхой юхьанца мишта бовза йиш я, малагIа моттиге фийла хила беза хайра студенташта.

МоллагIа тешаме доаца хIама теркалдича, эггара хьал-

харча оагIонца мичахьа хоам бе беза, фу де деза дийцар студенташка», - йоах «Сердалога» бенача хоамо. Кагирхой вахаре чоагIа лоархIаме проект яр из. Доакьашхоша белгалдир,

иштта бола болх лоаттабаро кьонабарий сакхетам лакхбелга, дукха хIама довзийтилга, бIехача зуламхоеш лорабалара тIехьа царна боккха пайда белга.

Наьсарен КСВО штабо экономикан, бокъон Институте кхетаче д'айихьар

Газданаькъан Ахьмад

Галг'айче кхетаченаш д'ахьош я, Даьхен б'ухой дезала Комитета балхах дувцаш. Укх наькъа из къамаьл хилар Наьсарен экономикан, бокъон Институте. Кхетаче хетаяь яр Халкъашта юкьерча театра денна, в'ашаг'делладар «герга истол», «Театр, культура - исторе вахара институт санна» яхача темах.

«Укх деношка, театра кхолламга хьожаш хиннача вуза студенташа, цъхан юкъя книжкашта меттел, театра критикий блокноташ бедехкар. Из къамаьл д'аидихьар дийна а ц'енхашта а долаш. Бераша къоастайир сюжетах, актёрый ловзар, иштта режиссерий хаттараш, исторически пьеса текст, кхьметтел технически спецэффекташ. Доакъашхоша лаьрх'ар, театр - кхетам балара йоккха оаг'ув я, иштта моллаг'а волча сага лоарх'аме вахара дакъа да», - аьлар «Сердало» газетага из кхетаче

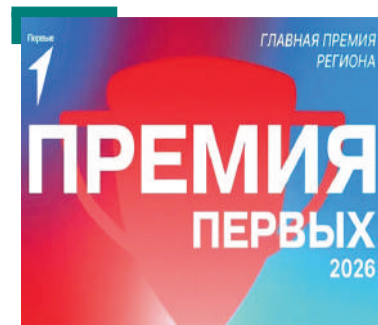

в'ашаг'еллараша.

Шоллаг'ича даькъе къамаьл хетадаьдар Даьхен б'ухой дезала Комитета балха.

КСВО видалаша дийцар студенташта, шоаш новкъостал мишта ду СВО доакъашхошта, цар гаргарча наха. Кертте лаьт-

тар дар лоарх'аме: моллаг'ича ханашка культуру в'ашаг'тох, х'аьта воайла хьаллоацаш хиларо вай ч'оаг'ду.

Моттигерча проекте дакъа лоацаш ба вай мехкара дешархой

Гьаьгенаькъан Марина

«Хьалхарбарий преми» яхача моттигерча проекте дакъа лоацаш бола вай дешархой коталонга кхачара т'ехьа къахьегаш хургба. Из хоам «Сердалога» бир кхетаче в'ашаг'еллараша.

«Цу проектага г'олла гучабоахаш, оаг'ув хьаллоацаргба шоай г'улакхе белгалбаьннарый. Тайп-тайпарча моттигашкара гулбеннача хьинардарашта лоарх'аме хургья преми. Даькъа лаца йиш яраш - къаьстта дешараш, тоабанца дешараш, хьехамчаш, (къаьстта/тоабанца), юхьанцарча доакъой куратораш, дешарчар дезалера нах (тоабаш), иштта кхьбараш а», - дийцар тха газетага.

«Хьалхарбарий болам» яхача оаг'он доакъашхо волча Налганаькъан Рамзана белгалдечох, яхьашца дувзаденна мел дола х'ама доакъашхой «Хьалхарбарий премеш» яхача чек-листа т'а да.

Наьсарерча кхувшбоаг'арий йоакхо яр, кхелахой т'ахьожам болаш да

Султиганаькъан Йоакъап

Наьсарен мэре д'айихьар кхувшбоаг'арий г'улакхех, цар бокъонаш лораярах йолча кхела ялхлаг'а кхетаче, аьлар «Сердало» газетага шахьара администраце.

«Кхувшбоаг'арий г'улакхех йолча Кхела арг'анара кхета-

че хилар, шахьара лаьдала видалаша кулгал а деш. Цига дийцар керттера хаттараш, уж дувзаденна дар кхувш йоаг'ача т'ехьен хьашташ лорадарца», - аьлар хоам.

Цига лаьрх'ар массайолча оаг'орахьара новкъостал лоаттаде: кхувш доаг'ача ноахала хьашташ довзарца, шийна сага кулг т'ахьош дола г'улакх юкь-

ерадаккха къахьегарца; кхетам балара даькъ т'а царна хьехамаш дарца, административни практика юкьейоалаярца. Иштта цу лоарх'амеча балха кхьийолча оаг'онех дийцар цига.

Цар даьшта-ноаношта, царна т'ехьа латгача видалашта йоаг'лаш йола материалаш дика Юмайир Кхело. Царна хьал-

хадаьккхар массайолча хана терко т'айохийташ хила безилга берашта лертг'а кхетам балара, уж нийса кхедара болх.

Иштта даьй-ноаной, беррига боккхаг'бараш т'ахьийхар шоай берашка хьажара; царца дагабоалаш, барта хилара; эшача уж хьаллацара моллаг'а йола халонаш этгача а царна наьк'аболхаш, г'о деш хилара.

Маг'албикерча № 18 йолча ишколе, экстремизмаца к'овсам лоаттабар дийцар

Газданаькъан Ахьмад

Кхерамзлен хьал лорадарох йола лоарх'аме кхетаче д'ахьош хилар, Маг'албикерча № 18 йолча ишколе. Терроризм, экстремизм яха б'еха зулам дохадара, цунна духьале лоаттаяра т'ехьара кхетаче яр из. Кьонабарашца иштта бола болх д'акхашьар тахан ч'оаг'а лоарх'аме да.

«Кхетаче бар мехкарача МВД терроризма духьале лоаттагача оаг'он болхлой, 18 шерга кхачанзабарий г'улакхех бола видалаш. Дешархошка цар дийцар цу б'ехача, доккхача зуламах хьокхавеннар ший ираз додаь саг волга, цъаккха зулам бекхам боацаш, кхел йоацаш

дусаргдоацилга.

Иштта царна хьалхадаьккхар, интернета оаг'онашка г'олла цу зулама юкье х'етта кхьинараш чубига г'ерттарашка ладувг'а, царца цъаккха тайпара бувзаме вала, ше тувлавайта йиш йоацилга. Моллаг'а тешаме ца хета х'ама зийначо лаьамате чехка хоам бе беза лаьдалга», - дийцар «Сердалога» Маг'албика кхален администраце зарбан болх лелабераша.

Иштта йола кхетаченаш д'акхашьар тахан ч'оаг'а лоарх'аме да мехка. Кхувш латгача кьонабарий кхетам нийсбеш, воча х'аман юкьег'оргбоацаш уж лорабара т'ехьа къахьегаш, фийла долаш хила деза вай.

Мехкарча суртанчий Паччахьалкхен музею Ахтоланаькъан Аминай гойтам хьабийллар

Газданаькъан Ахмад

«Амина лакха начIал долаш саг я. Шийна гонахьара Iалам довзийта ца Iеш, ма ярра цун кIоаргал, хозал сурташка гойта аьттув боал цун. Гуш да, ший къаман хIама, мехкара Iалама хозал, гIалаш, лоамаш цун дега боча, гарга долга», - дийцар «Сердалога» культуран гIулакхех йолча министерствон хьалха латтача Льянанаькъан Залинас.

Гойтаме баьхкабар СВО доакъашхой, ветеранаш, цIихеза суртанчаш. Аминай хьалхара гойтам кхоллама новкъа шерра баьккха гIа болга белгалдир боккхача суртанчаша. Цу дийнахьа цига хьокха оттабаьбар къонача суртанчан 40 болх.

Къаьстта чIоагIа беркате хеталора Даьхен Iалама моттигаш йовзийташ дола сурташ. Дегаца, сица даь балхаш да ала йиш яр царех! Ахтоланаькъан Аминас доккха баркал аьлар ший оагIув хьаллаца, ше кхелла сурташ довза цига гулбенна мел хиннарашта. ДIахо а хьинаре къахьега лаьрхIа я из.

Магасерча «Ишкол 21» оалача моттиге дIадоладир шин кIира дола сиха дешар

Гаьгенаькъан Мартина

Магасерча «Ишкола 21» дIаболабир шин кIира лаьрхIа бола сиха болх - «Бассейн», яхаш, дийцар «Сердалога» газетага ГIалгIай Республикан таьрахьашца дегIаахара Академе.

«Хьалхарча дийнахьа доакъашхошта довзийтар ИТ-хьал, иштта практически декхараш кхоачашдар. 14 дийнахьа уж болх бе безаш ба проекташ, декхараш оттадеш, Iомаде деза «шоайла нийса» яхача кепара дола дешар, шоашкара кердадараш юкье а доахаш», - аьлар хоамо.

«Бассейн» - из дукха дезаш дола гIулакх да: доакъашхой Iомалу сиха керда темаш къоастае, тоабашца болх бе. Доакъашхой аьттув балба из дешар чакхдаккха», - аьлар Академе.

Дукха нах гулбаь пьеса

«Беке къонгашта» инсценировка яь 40 шу дизад

Гарчаханаяькъан Сали

ГIалгIай драматический театра дукхача спектаклашка хьийжав со Шолжа-ГIалий гIа а Наьсаре а, бакьда Боканаькъан Ахмада «Беке къонгашта» яхача романах оттаяьча «Ций кхайк» яхача спектакло миссел нах гулбаь байнабац сона цхьанне а. Укх шера саькура бетта нийсса 40 шу дизад из моттиг хинна. Шолжа-ГIалий гIарча НаурадиловгIар Х. цIерагIча Нхоч-ГIалгIай драматический театре гойташ яр из спектакль. Массе тайпа ханаш йолча нахах хьалйиза яр зал, цига миссел зизаш а го дийзадац, цига дийттараш миссел тIоараш а хаза дийзадац.

Режиссера Беканаькъан Муштафас инсценировка яь, оттаяьр из пьеса. Цу гIа ше къахьегаш волча хана, сона а тIабиллабар режиссера цхьа

болх - спектаклага или яьздар. Цу тайпара болх аз цIаккха баьбацар; цудухьа, сай хур даь, юхагIертатар со, амма режиссера из или алхха сога яьздайт лаьрхIа вар. Яьзидр аз или

(«Лаьгта-нана»), из дийкар пьеса чакхьялале массехказа.

Романа автора Боканаькъан Ахмада а цунга хьажа мел баьхкача наха а езаеннаяр пьеса. Цунна юкье ловзаш бар

ГIалгIай дикагIа бола актIараш Новрбенаькъан Руслан, Беканаькъанн Ибрахим, Зангенаькъан Руслан, Булгучанаькъан Хьажбикар, Коазой Iайшет, кхыбараш.

Культуран болхлошта хетадаь доккха концерт дIадихьар мехка

Газданаькъан Ахмад

Культуран болхлой Денна хетадаь доккха концерт дIахьош хилар мехкарча берий театре. Кьонабараш, ветеранаш, суртанчаш, библиотеке къахьегараш, музея болхлой, пхьараш чулоацаш дола доккха цIай дар дездер. Кхетаче дIахьош хиннар - культуран гIулакхех йола министерство. Гулбеннача хьашашта юкье вар моттигерча Паччахьалкхенна кулгал деш вола Слестенин Владимир а.

«Филармонера болхлой чIоагIа эттабар шоай начIал

дIагойта. Охценаькъан Роза, Мусенаькъан Алина, Налганаькъан Лема, Овшанаькъан Зара, Беканаькъан Рахьман, Хьоашаланаькъан Лолита, иштта кхыбола артисташ бар сцена гIа шоай начIал гойташ.

«Дега оаз» яхача рок-группо геттара чIоагIа дог айдири наьха, иштта чIоагIа безабелар цига «ГIалгIайче» яхача халхара ансамбла артисташ. Хьоашаланаькъан Ахмад, Овшанаькъан Зара бар кхетаче дIахьош хиннараш. Гуш дар цу гIулакха дикка кийчо яьлга.

Боккха болх дIахьош къахьийгадар, кхетаче вIашагIйоллаш, филармо-

не кулгалхочун гIонча волча Гетаргазанаькъан Илеза», - дийцар «Сердалога» цу моттигера. Культуран оагIонцарча

болхлой Ди боагIача боараме дездир ала йиш йолаш ба вай мохк.

Хъаькъала белгало хилар

ГалгIай мехкарча Малсаганаякъан Адамах,
Сенеже дIахьоча семинар-кхетачен кхелахо хилар

Гаьгенаькъан Марина

Сенеже чакхъялар Еригроссийски семинар-кхетаче, из яр кагирхой политика дегIайоалаяра хетаяь. Дика вовзаш вола юкъарлон болхло Малсаганаякъан Адам вийхар цу кхетачене федеральни кхелахо санна. «Сердало» газета болхлочунца къамаьл деш, цо белгалдир цу гIулакхацара кертердар.

– Адам, фу лу цу семинаро, хьогга хьатгача, мехка?

– Семинар йолаш, вIашагIтехар 150 говзанча, уж бар 89 моттигера баька. Кхаь дийнахьа доакъашхошта дийцар мишта кийчде деза дехараш, къаман проекта чудагIаш, моттигашка субсидеш эцаргдолаш. 2026 шера тушола бетта 2-ча денгара бекарга бетта 16-ча денга кхаччалца, РФ моттигашка «Мехко кагирхошта» яха программа дегIайоалаяра дехараш дIаэцаш да. Семинар хилар бахьан долаш, хьалхалаттарий таро хургья шоашта ховш дар дикагIа довза, иштта ахчаш хьаэца.

– МалагIа вахара оагIонаш иййцар семинар-кхетаче?

– Хьалхарча арIарIа – из

дехарашта еш йола кийчо яр. ДIахо оаха «Мехко кагирхошта» яха программа кхоачашгъара кердадараш юкъеодоах. Кертерта терко тIаьхийтар кагирхой политика дегIайоалаяра, иштта цу лоархIамеча яхе дакъа лацара дехараш дика хилийтара. Теркама юкъе дар кагирхой политикан болх тоабар, кагирхой хаттараш довзар.

– Кхоачашхиларий Хьа сатувсар цу кхетачене?

– Сона дагадаьллар дар, сайна ховш дар хьаьшашта дIадалар. Со цига бийхача наха юкъе вар. Тхох хIаране, ше-ший болх бувцаш, къамаьл дир. Сайрийна оаха, кагирхошта кердадараш хьаьхолла новкъостал деш, тхоайла къаьстта дола хьехамаш дIахьора. ЛаьрхIар кхоачашхилар ала йиш йолаш ва со, хIана аьлча берригаш раьза болаш бар.

Магасе довзийтар «Боккъальяр» яха фильм

Гаьгенаькъан Марина

ГалгIайчен Магасе йовзийтар «Боккъальяр» яха Еригроссийски этнографически хьалхара проект, яхаш, дийцар «Сердало» газетага из болх вIашагIбеллараша.

«Из кино гойтаро дукхача наьха безам тIаэзар: студентий, дешархой – Россее къамий культура, Iадаташ Iомадара. Из дагадехараш бар «Культуран волонтераш» яхача Еригроссийски юкъарлон болама ГалгIайчера викалаш.

Проекта хьалхара сери хетаяь яр мордверча кхалсага, цо хьаделлар мокши, эрзи къамий вахарера лоархIамедараш. Хьожаш хиннарашта байра берагара воккхачунга кхаччалца бола никь, цига къаьстта йола моттиг дIалоацаш яр дезалера еза моттигаш, мотт, культуран оагIув», – аьлар хоамо.

«Из гойтар лоархIаме дар къаман Iадат, культура, мотт лорабара, цига белгалдир, къаьстта ше хьаванна овла лоархIаш хиларо беррига нах вIашагIтохаш хилар», – аьлар «Культуран волонтераш» яхача ВОД кулгалхочо Малсаганаякъан Мухьаммада.

«Завадски дешар» яхача кхетаче, белгалбаьлар ИнгГУ лорий института студенташ

ГIазданаькъан Ахьмад

Мехкарча лорий института 4-ча курса студенташ Шайк Фероз, Дивьяни «Завадски дешар» яхача Илман конференце вай Паччахьалкхен университет дIайовзийташ хилар. Ростоверча паччахьалкхен лорий университет дIахьош болх бар из. «Хала унахо» яхача оагIонца ингалсий метта дола шоай балхамаш довзийтар цар. Дипломаш луш белгалдир цар дакъа лацар.

«Къаьстта доккха баркал аьлар студентий Илман кулгалхочунна – «Факультетски терапи» яхача кафедра йоккхагIа йолча хьехархочунна Налганаякъан Макканна. Студенташ кийчбеш къаьхегарах, баркал олаш каьхат делар цунна. Лорий институтта музей дIачулургда РостГМУ дипломаш, совIаташ», – дийцар «Сердалога» ИнгГУ зарбан болх лелабераша.

Кхетаче дIахьош хиннараша доккха баркал кхайкадир ИнгГУ кулгалхошта, лорий институтта студенташ лакхача боараме кийчбарах.

«Дезалца цхьана музейе вахар» яха болам дIахьу МКЖР

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайчен къам мехкадакхара дагалоаттама Мемориальни комплексе «Дезалца цхьана музейе вахар» яха болам ба дIахьош. Из да исторена гаргагIа, ноахалцара бувзам чIоагIарIа хулаш дола ди.

Тахан цига ваха безам болаш вар мах боацаш ший гаргарча нахаца экскурси е таро йолаш ва. Из дика аьттув болаш да, паргIатта экспозици Iомаяра, цхьана архивни каьхаташ, истори довзара.

«Цу тайпарча кхетаченаша

нах шоайла дукхагIа бовзийт, шийна хетар нахаца декъа таро лу. Къаьстта дезалца цхьана аттагIа да исторически хьал довза, ший къаманца, мехкаца цхьана хила», – аьлар «Сердало» газетага ГалгIайчен МКЖР.

«Дезалца цхьана музейе вахар» яхача боламо хьалха-

доаккх вай юкъара бехктокхам малагIа ба, исторически тIехьален хьалхашка. Ший мехка истори дагадоагIаш хилар, из берашта дIадалар – дIаяхача ханашцара бувзам лорабар, вай тIехьен хургдар чIоагIдар.

Блаьшерашкара хьадоагӀа къамаьл

Мехкарча НИИ дӀайихьар къаман культуран оагӀонцара семинар

Газданаькъан Ахьмад

Мехкарча Иилма- тохкама институте дӀайихьар Лохера Пхьуй, Гирети яхача гӀалай юрташка деча археологически балхашта хетаьгӀа Иилман семинар. Философски Иилмай кандидат волча Харсенаькъан Бориса, этнологех болча оагӀоно кулгал деш дӀайихьар из кхетаче. НИИ кулгал деча Оздой Джамбулата къамаьл дир кхетаче хьаеллаш. Цо белгалдир, таханара археологически балхаш вай къаман исторена лоархӀама долга.

ГӀалай моттигашка корайоагӀаш мел йола хӀама боккха лерхӀам болаш я къаман вахаре. Цу хӀамаша довзийт вай даьй селхане, цар культура, гӀалай юрташка цар вахар. Кхоанарча вай тӀехьенга дӀакхача деза, царгара тӀехьа тӀабоагӀарашта довза деза исторена да из.

«Из боккха болх дӀабахьа вӀаштӀехьадаьннад вай мехкадаь Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлий, цӀихезача мецената Гурцаранаькъан Микаила новкъосталца. Къаман вахаре лоархӀама моттиг дӀалоацаш йола дай баьха гӀалаш меттаоттаеш дӀахьош латтар боккха, дукха рузкъа дӀалоацаш болх ба», - белгалдир института кулгалхочо. Мехкарча НИИ этнологех болча оагӀон болхло, «ТӀехьале» яхача тӀоговзанчий ишкола кулгалхо волча Султиганаькъан Рамзана тахан гӀалай юрташка дӀахьош латтача балхех йола доклад ийишар семинаре. Цо теркалдир, тахан цу моттигашка дӀахьош дола балхаш йоккха говзал, начӀал эшаш, Иилман оагӀонца чӀоагӀо йолаш долга.

«МоллагӀа тайпара дӀабахьа йиш йолаш бац гӀалашцара болх. Юхьанца хинна куц меттаоттаде, лораде гӀерташ къахьег цига тахан. Лораде, фийла хила везараш дукха да», - белгалдир Султиганаькъан Рамзана. ХӀанзчул блаьшераш хьалха вай дай баьха, шоай кулгашца йоккхача говзалца цар хьальгьа гӀалаш исторера дӀаяла йиш йолаш яц.

Из оагӀув лорабе гӀерташ да тахан леладеш мел дар. Археологически балхаш дӀахьош, цигара кораяьча хӀамаех дийцар Рамзана. ХӀара хӀама боча, чӀоагӀа лоархӀам болаш я вай къаман исторе. ГӀалашка баьхараш малагӀа тайпара гӀулакхаш леладеш хиннаб хов вайна, царга хьезача. Къаман селханара истори дийндар да из! Лоамашкара хаоттам, цигара хьал теркаме лоацаш, хьальгьеттай гӀалаш хьаькъалах бизза хиннача вай даьша.

Таханарча балхашта юкье а из лораде хьож. ГӀалгӀай гӀалаш тхьовра санна тахан а дерригача дунен гӀа цӀихеза, дуккхача говзанчаша тамаш еш я. ХӀаьта вай тахан доаккхал ду дай иштта кӀоарга говзал, начӀал долаш хинна хиларах. Доккхий балхаш да тахан нах бахаш хиннача, иштта тӀема гӀалашца, малхара кашамашца дӀахьош латтараш. ГӀалаш хьальгьеш болча балхацарча ладатех, цу ханашка лорадеш хиннарех йола доклад ийишар семинаре этнологех болча оагӀонцарча воккхагӀа волча болхло, «ТӀехьале» яхача тӀоговзанчий ишкола археолога Мадуров Дмитре. ГӀалгӀай архитектурни балхех, говзалах дийцар цо семинаре.

ДӀадахача блаьшере хиннача тӀоговзанчаша гӀалаш хьальгьеш болча балхаца эггара чӀоагӀагӀа лорадеш, теркалдеш хиннареш малагӀаш да, гӀалан кӀалхара лард, юкьебохийташ бола маркхал мишта хиннаб дийцар цо. Лоаман юрташка бахача наха чӀоагӀа лоархӀама хиннад хӀара гӀишло кхерамзлен хьал лорадеш хьальгьар. МоллагӀа кхерам тӀабеча а духьале е аьттув хурболча тайпара хьальгьаьй гӀалаш. Тахан уйла е этгача, чӀоагӀа тамашийна хет цу ханашка иштта болх вӀаштӀехьабалар, мичахьара ена хиннай царна иштта кӀоарга говзал яха хаттар а отт хийла...

Бакьда, вай дай хьинарах

боккха болх ба! Ширача хана гӀалашка баьхача вай кхалнаьха, маӀача наьха вахара денош духьальготт тохкама болхлошта. Цу моттигашкара корабоагӀаш мел бола гӀирс цу дерригнена тешал деш ба. Лохера Пхьуй яхача гӀалай юртага лоамашка лелача акхача газа муӀах яь ласа корайир. Цу ханашка хиннача тӀемхоша, говзанчаша, пхьараша лелаяь тайп-тайпара хӀамаш дукха кораяьй цигара. Гирети яхача гӀалай юртага археологашта кораяьй говза пхьараш хиннача вай даьша цӀагӀа, вахарерча цьацца гӀулакхашца лела хьаьгӀа хӀамаш.

Мехкарча музейшка йизза моттиг дӀалаьца, шоай вахар

бера хана денз, бокьонца вола къонах, бӀухо хила Юмавеш, ураоттавеш хиннилга; ноанаша йиигашка цу ханара массайола тайпа говзал караерзайташ хиннилга. Хала балхаш деш, атто яхар фуд ца ховш лийнабале а, тайп-тайпара куцала лелаю хӀамаш хиннай вай кхалнаьха. Тахан малхарча кашамашкара дукха корайоагӀа уж. Кхьметтел курхьарсаш а, тӀерча барзкъех диса даьре зигаьш а корадаьд цигара. Мах баь, хам баь варгвоацаш; доккха да из деррига вай исторена! ТӀемашта, довнашга юкье баьхабале а, хоза хила гӀийртаб лоаман кхалнах...

ДӀадахача шера Гирети яхача гӀалай юртага малхарча кашамашкара «ТӀехьале» яхача тӀоговзанчий Ишкола доакьашхошта, МГУ болхло йукье болаш, дукха хӀамаш корайир. Цу ханашка кхалнаха дийна болча хана лелаяь, болх беш хинна хӀамаш царца малхарча кашамашка юташ хиннай. ХӀара хӀаман истори тохкаш, боккха болх дӀахьош, малагӀа ханага кхьаьчача кхалнаха уж хӀамаш лелаяь хиннай хьожаш, къахьийгад археологаша, историкаша, этнологаша. Цу хана баьхача наьха говзала тамаш яйташ дола хӀамаш да тахан гучадувлараш. Чухьара сомача кӀадах даь, тӀаккха даьри тӀатеха долча барзкъаша хьагойт, гӀалашка баьха вай кхалнах хозача хӀаман мах бовзал хиннилга. Лоаман халача наькъашка гӀолла лелаш, вахар дӀадодаш хиннадале а, шоаш хьадеш дола хӀама бӀарг тӀаоттаргболча тайпара хьаде гӀийртаб уж. Хьинар, говзал, начӀал хилар да из.

Шоай кулгашца хьаьгӀа, тайп-тайпарча кӀадаьй зигаьшца тоаяьча курхьарсаша; ханаша тишъенна дӀаяргӀоацача сомача кӀадах хьаьгӀа кочамаша, иштта кхьадараша хьаьхьокх хьаькъалах бизза хиннача вай кхалнаьха кулгаш дикка гов-

бизза болаш, къахьегара тӀера болаш баьхаб, тайп-тайпара говзал Юмаеш ураоттабеш хиннаб шоай дезал а, вахара наькъ тӀа царна аттагӀа хургдолаш. Харсенаькъан Бориса белгалдир, дӀахойодача хана гӀалай юрташ лораеш, меттаоттаеш кхоачашде дезараш, теркаме лаца дезараш. ГӀалай юрташка болх дӀабахьа доккха начӀал хила деза, дукха хӀама Юмадаь, довзал хила веза цу оагӀонцара болхло; хӀана аьлча шийна хетачох, мотгачох кхоачашде йиш йолаш гӀулакхаш дац къаман истореца лоархӀамедараш.

Лохера Пхьуй, Гирети яхача юрташка тахан дӀахьош латтар

дӀахьохьош я уж хӀамаш. ХӀараяр ший истори долаш, цьацца хӀама довзийташ я. Блаьшераш даьнначул тӀехьагӀа, из деррига гучадоаккхаш, къаман истори дийндеш бола болх лакха терко, тӀахьожам болаш дӀахьош ба республике. Белгалде деза, тахан кхийнарашта а уж хӀамаш чӀоагӀа боча йолга. ЛаьрххӀа массайолча миингага хьожаш, тохкам бе отт цу хӀамашта тахан. Лоаман юрташка бахача, дикка ха яхача къоанашта а дагадоагӀаш худ, малагӀа гӀирс фу болх беш лелабаьб.

Цу хӀамаша хьагойт вайна, гӀалай юрташка малхаваннар,

зал йоаллаш хиннилга. Меценат волча Малсаганакъан Ахмада, Малсаганакъан Тухана цѣрах йолча музея болхло йолча Местой Заремас, мехкарча къаман кхоллама Цѣн методист йолча Цолой Заремас, археологически оаглон доакъашхо волча Понганакъан Мухмада, иштта кхыбараша дакъа лоацаш хиннача лоархамеча семинаре белгалдир, къаман истори лорадара тѣхъара балхаш боккха тѣхъожам, терко еш дѣадахъа дезилга.

Семинаре теркалдир, вай мехка цу оаглонцара лаборатори цахилар. Йѣахий йола кхоане йолаш я, бакъда из лораяра эшаш дар доацаш да тахан... Кораяь хламаш яйна дѣаляр кхерам болча хьал да из. Хлана аьлча, бѣшшераш доахаш тѣхъаьча гѣлашка даьда кѣадаш, тѣоарска, дахча фо долча кхъача дуаденна дѣадалар кхерам ба тахан.

Лабораторе ший къаьстта болх дѣабихъачул тѣхъагѣ мара, музею йоакка йиш яц уж хламаш. Цу оаглонцара лаборатори хиларо доккха дика, пайда бергбар вай исторена. Лаьтган кѣалхара хьалехаш, малхадодоахаш дола хламаш дом хинна дѣадала йиш я, лаборатори ца хилча. РДНТ методист йолча Цолой Заремас семинаре дийцар, курхъарс меттаоттаеш ше дѣабихъача балхах. Гѣалай юрташка лийннача вай кхалнаха керта тѣа лелаьб из гирс дукха тохамаш дѣадиьха ба. 2022-ча шера Цѣхори яхача лоаман юрта кораяьча хламаша дикка атгачаьба баьккхар курхъарс меттаоттаеш бола болх. РДНТ говзанчий тоаба яр тохамка болх дѣахъош хиннар, Котанакъан Марема кулгал деш.

Гирети яхача юрта болх беш хиннача тоабо гучаьдарашка гѣолла, боккха болх чакхбаьккхар РДНТ говзанчаша. Лоаман наькъашка лийннача вай кхалнаьха тѣера гирс мишта хиннаб тахка аьттув баьлар цар. Цигара корадарашка гѣолла, гѣалгѣай къаман кхалнаха бѣшшераш хьалха леладаь барзкъаш меттаоттадеш хилар Цолой Зарема. Цу ханарча вай кхалнаха боаккхаш хиннача тайпара маха боаккхаш, цар санна догам дилла хъожаш, хьадир барзкъаш.

Тахан уйла е этгача, мах баь, хам баь ца валлал боккха, лоархаме болх ба из вай къаман истори лорадара тѣхъа. Далла хоастам ба, уж хламаш меттаоттаде ховш бола говзан-

чаш вай болаш а. Даьла къаьхетамца, тахан дуккхадараш дийнде аьттув баьннаб вай. Гѣалгѣай къаман вахара истори довза, тахка ловраш-м; тхъоврача ханашка денз; кѣезига хиннабац, хѣаьта эггара лоархамедар да вай къонача тѣхъен из деррига довзар, боаггѣача боараме царга дѣакхачийтар. Хѣара сага лоархаме декхар да ше хьаваьнна моттиг, ший дай, цар вахар довзар! Из хьалхадодоахаш, ураоттабе беза дезал. Таханарча дуккхача, тайп-тайпарча хѣамаех вахара денош диза долча ханаца, къаьстта чѣоагѣа лоархаме да из.

Цунга хъежжа, юхъанца шоай хинна куц толха ца деш, меттаоттае гѣерт тѣоговзанчаш вай даьй гѣалаш. Гѣалай моттигашка лелараша моллагѣа шоашта кораяь вай исторецара хѣама лерхѣам боацаш йоае мегаргъац! Бѣшшераш хьалха иштта йола хламаш мичара ена хиннай, аьнна, хеталуш да; цхъадола Лохера Пхъуй, Гирети яхача гѣалай юрташка корадараш гирсаш. Туристаша, йоккхача шахъарашкарча историкаша, Илман болхлоша тамаш еш да гѣалай моттигашка хинна вахар, вай даьша леладаь гѣулакхаш.

Тайп-тайпара дото, дошо куцала лелаю хламаш хъае ховш пхъараш хиннаб лоаман юрташка. Цу балхашца цар леладаь гирсаш а да, цигара корадараш. Музейшка дѣакхачанза йолча, хѣтга кораяьча хламашка хъежар семинара доакъашхой цу дийнахъа. Вай къаман истори дѣаьхий, доккха хиннилга белгалдеш дар укх тѣхъарча хана корадараш. Дѣадахача бѣшшере гѣлашка баьхараша цѣагѣа лелаяьча цхъаьца хѣамаех кулг тѣхар гулбенинаша, хѣаьта дѣагашта-м из тхъоврара царцара йѣовхал хоалуш санна хеталора.

Тахан цу оаглонца кхоачаш деш латтараш мах баь варгвоацаш долга кхетаду вай, цунга хъежжа исторецара хѣара хѣама ший моттиг йолаш, кхоаненга дѣакхача дезаш да. Дѣахойодача хана а доккхий балхаш кхоачашде аьттув хилба вай тохамка оаглонцарча болхлой! Гѣалгѣай къаман истори дѣаьхий долга кхетаду тахан дуккхача мехкашка, кхетаде деза из кхоана ураоттаргѣолча вай тѣхъено а. Цунга хъежжа, истореца бувзам бола хламаш меттаоттадеш, дийндеш; къаьхега деза вай боаггѣача боараме!

Лицея дешархошца кхетаче дѣайихъар театра исбахъален кулгалхочо

Гѣазданаькъан Ахмад

Гѣалгѣай паччахъалкхен драматически театра исбахъален оаглонцарча балха кулгал деш вола къаман цѣихеза артист Чакхенаькъан Гийса Ньсарерча № 1 йолча лицее вена хилар. «Дешархошта лаьрхѣа культура» яхача Ерригача Россее йоаржаеш йолча проекта гѣолла дѣахъош бар из

болх.

«Театрацара ший бувзам, доттагѣал маца, сенгара дѣадоладелар дийцар Чакхенаькъан Гийсас берашта. Воккхача артистагара хайра дешархошта спектаклаш мишта хьакхолл, театре къаьхегаш волча сага эггара кертера дола декхараш малагѣлаш да, актѣро эггара чѣоагѣагѣа лораде дезар

фуд», - дийцар «Сердалога» театре. Иштта йола кхетаченаш къонача тѣхъенца дѣакхачар лоархаме долга кхетаду вай тахан.

Културан оаглонцара вахар дикагѣа довз царна, цу мугларе къаьхегарий гѣулакх а дезалу. Лицеерча дешархоша доккха баркал аьлар шоашца хадѣайихъача воккхача артиста Чакхенаькъан Гийсайна.

«Кавказа легендаш» дийнделар мехка

Гѣазданаькъан Ахмад

«Кавказа легендаш. Къаьнарча лоамий лувкхера» яхача истола гѣарча ловзарах йола яхъ дѣайихъар, Инаркърча културан Цѣагѣа. Цига гулбелар кагирхой, къаман истори, фольклор йовза ловраш. Турнир вѣашагѣеллар Къилбаседа Кавказа медиа,

дизайна лабораторен тоабо. Кавказа къаьнара истори, йѣахий йола културан оаглонцара селхане йовзийташ дола ловзар дар цига доаржадаьр.

«Кавказа легендаш, дувцараш дагалувцаш, ловзаш баряхъа доакъашхой. Мехка истори, гадаташ кердадаха дика

моттиг хилар цох. Гуш дар къонабараш чѣоагѣа дог айденна, чам чубенна болга», - дийцар «Сердалога» Магѣалбика кхален културан Цѣагѣа. Уйла сиха е езаш дар ловзар. Ше-ше хьалхавала гѣерташ, хъувзар къовсама доакъашхой. Берригаш раьза болаш, чакхдаьлар ловзар.

Хетта малхадаьннача 700 совгӀа бера СНИЛС дӀаелар мехка

Гаьгенаькъан Мартина

2026-гӀа шу доладелча денз, 700 совгӀа долча хетта малхадаьннача бера СНИЛСаш дӀаелар мехка. Из хоам «Сердалога» бир ОСФР.

Бекарга бетта 1-ча дийнахьа 30 шу даргда 1996-ча шерара 01.04 № 27-ФЗ Федеральни бокьо хьакхелла – «Пенсионни оагӀонца хӀара саг дӀачӀоагӀвалар». Электронни оагӀонца тахан пачча хьалкхен, иштта муниципальни цхьацца гӀулакхаш чакхдоахаш эшаш йола бокьо хилар цох. РФ бахархой СНИЛСа номер хӀаранена тӀехьа дӀачӀоагӀьяь я.

Хетта малхаваьлча хьалуш йола СНИЛС, массахана цун тӀехьа юсаьш я. Кердача СНИЛСах бола хоам Госуслуги яхача портала бера наьна доалахьарча кабинет хьаотт, ЗАГСера хоам республикерча СФР моттиге дӀакхоачашехь. Нагахьа бер, ше даь доацаш, хьайца дале; СНИЛСа гӀулакх ше чакхдакха йиш я. Цу гӀулакха МФЦ е мехкарча СФР моттиге дӀатӀаваха веза. Паспорт, бер малхадаларах дола каьхат хила деза дӀатӀаводаш.

«ЗАГСера хьачубенача хоамага хьежжа хила деза доалахьарча кабинет латтар. Тайпан цӀи хувцаш хилча «профиль» хувца еза, наьна доалахьарча кабинете СНИЛСах дар хьаоттаргдолаш», - белгалдир мехкарча СФР оагӀон кулгал деча йовлой Зубейра.

Мехкара керттера дарбанче керда лораш лохаш я

Султиганькъан Йоакьап

Йоакшканькъан О.А. цӀерах йолча республикерча клинически дарбанченна лораш эш. Из хоам «Сердалога» бера мехкарча кьахьегамга гӀулакхех йолча министерствера.

«Лакхача боараме шоай болх дӀахьоргбола лораш ба оаха тахан лохараш», - йоак цигара бенача хоам. Бус болх бергбола лор-хирург, лор-терапевт эш унахой тӀайибеча оагӀонна.

Иштта кхьйолча моттигашка болх бергбола ЛФК лор, ЛФК методист, лор-гериатр лохаш ба.

ИРКБ болхлой дӀайибеча моттиге дӀатӀаваха, таька йиш я деррига.

Кхерамеча фашкаргех лоравалар

Цисканькъан Надия

Фашкаргех лораваларах бола берий лора-инфекциониста хьехам ба яр. Ара йовхал эттача, фашкаргаш корзагӀйоал, уж унзара я берашта, боккхийчарна. Берий лора-инфекциониста Овшанькъан Мухьмада дийцар мишта лоравала веза лазараш дӀа-юха кхухьаргдоацаш.

- Мухьмад, малагӀа лазараш да фашкаргаша дӀа-юха кхухьараш?

- Фашкаргаш унзара лазараш доаржадеш я, царна юкье дукхагӀа нийслуш да:

Боррелиоз: бактериальни инфекци, цох цӀока тӀа хӀамаш тӀатох, дегӀа шелал тӀайоагӀаш,

корта лазаш, кӀаьдвеле хул. Цунна дарба деш ца хилча, дегӀа хьал чоалханедерз, неврологеча е дегӀаца дувзадenna лазараш кхет.

Эрлихиоз: из лазар хул Ehrlichia бактерешца дувзадenna. Корта лазаш, лакха йовхал йолаш, летто дог керчадеш. Из хала лазар да, дарбанче ваха везаш.

Анаплазмоз: из а да бактериальни лазар, из тара да эрлихиоза. Ший ханнахьа дарба дезаш да, корта лазаш, леттадеш, кхетам чура воалаш хул из лазар кхийтача, кхьметтел дегӀ а лелаш хилац.

Уж лазараш дий ховш хилац иштта сиха, цхьа кӀира даьлча мара ховш хилац из кхийттадий.

- Мишта лоравергва ше а бераш а фашкаргех?

- Цу хьакхьехьа массехк хьехам бергба аз. Нийса дувха деза барзкьа. Из хила деза сийра; кулгаш, когаш кьайладоахаш. Цо таро лу лелаш йола фашкарг сихагӀа бӀаргаго. Хаче гоазаш пазаташ чу йочудохка деза. Керга тӀа хӀама туллаш хила веза саг.

ЛаьрххӀа йола фашкаргех лораву молха лелае еза. ДегӀах, иштта йийлла моттиг йолча хьакха еза из.

Каст-каста лакхьенна буц дӀахьокхаш кьахьеге деза.

Ара хинна чувеначул тӀехьагӀа, хьажа веза шийх чопилл легайий. Дукха кхотаена буц йолча юкье чу ма дувла, хьун наькъашка ма лела. Цар

хьакхолл во хьалаш.

Энцефалита духьала маьхий тоха йиш я. Республике цу лазара духьала маьхий тоха деза. Лорашца дагабала а беа нах.

Уж моттигаш лораш хилча, таро хургья из унзара лазар ца лаца.

Хьун хьал миштад хьожаш ба тахан, цу оагӀонцара болхлой

Султиганькъан Йоакьап

Вай мехкарча хьун боахамий хьал миштад хьажа арабаьннаб цу мугӀарера болхлой. Из хоам «Сердалога» бу Ӏалама гӀулакхех йолча министерствос.

«655,9 га йолча доазон тӀа хьун боахама зе деш дола хӀама дий техкар тахан, иштта 2650 га йолча моттигерча хьун кхоачама хьал мишта латт хьежар», - йоак цигара бенача хоам.

Гаьний дегӀауха, мутт лела ха хьаоттарца, хьун гонахьарча лаьтгашцара болх дӀаболабеш ба кьахьегамхой. Из болх чӀоагӀа лорхӀаме ба. Хан-ханнахьа тохкама болх дӀакхьаро хьун боахама зене хургдараш гучадоах.

Шоай доалахьа тока моттигаш ярашка, бувзаме балар дех «Ингушэнерго» оагӀоно

Ӏалой Муса

Шоай доалахьа тока моттигаш йолча бахархошка бувзаме балар дехаш, уж лохаш ба «Кьилбаседа Кавказа Россетий» - «Ингушэнерго» ПАО Филиала болхлой.

Тока моттигехдар довза йиш я ПАО «Кьилбаседа Кав-

каза Россетий» сайта тӀарча («Токах пайда эцарашта» яха оагӀув, цун доакъош «Электросетий моттигаш дӀаялар», «Доал доацаш латта токацара моттигаш») белгаларча гойтамга гӀолла.

Каьхат - ГӀалгӀай Республикара доал доацаш, болх дӀахьош йоацаш латта тока оагӀоанцара моттигаш дӀаязьяр.

Вниманию потребителей электроэнергии!

«Ингушэнерго» сообщает о поиске собственников электросетевых объектов

Список недействительных служебных удостоверений, выданных сотрудникам Администрации Главы и Правительства Республики Ингушетия, руководителям, заместителям руководителей органов исполнительной власти Республики Ингушетия и иным должностным лицам Республики Ингушетия

Ф.И.О на дату выдачи удостоверения	Номер служебного удостоверения	Дата выдачи служебного удостоверения
Цолоева Заира Фурдамбековна	34	19.11.2024
Тамбиев Руслан Абоязитович	39	10.11.2023
Гамурзиев Муслим Макшарипович	78	16.09.2023
Наурбиева Дали Зурабовна	149	22.11.2021
Котиев Ильяз Ахмедович	224	18.01.2024
Эжиева Аза Микаиловна	229	05.03.2025

Алиева Мадина Беслановна	233	05.03.2025
Дзугаев Бислан Умарович	47-п	17.12.2020
Мальсагов Адам Абукарович	62-п	03.05.2024
Гайтукиев Тимур Исаевич	71-п	03.10.2023
Дзауров Алисхан Иссаевич	72-п	03.10.2023
Лолохоев Ахмет Алабекович	75-п	22.11.2022
Паров Асхаб Бесланович	86-п	29.02.2024
Картоев Магомед Мусаевич	81-п	01.09.2023

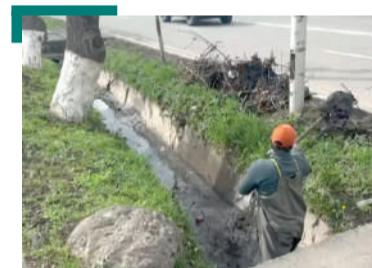

Илдарха-Галий тІа гаьнаш йоІаш ба

Гаьгенаькъан Марина

Укх деношка Илдарха-Галий тІа дІаболабелар гаьнаш яІа, цар зе де тарлу тока саьргашта, яхаш, дувц «Сердало» газетага мэре зарбан болх лелабеча МутаІаланаькъан Мадинас.

«Цох йола кхетаче лаьрхІа яр юькъара доазонаш тоада-ра, доал дара даькъ тІа баха-ча наьха кхерамзлен Іалашо яра. Администраце кулгал-хочо Дидиганаькъан Аьхма-да хьалхадаьккха, лаьрхІа бола болхлой каьгялара кхе-рам бола гаьний тьковронаш дІайоахаш ба», - аьлар тхоца кьамаьл даьчо.

ЧІоагІача догІашта тІехьа, хишта моттигаш мукъайоахаш боакх мехка

Султиганаькъан Йоакьап

ДогІан хишта лаьрхІа йола моттигаш мукъайоахаш боакх тахан Насаре. Базорканаькъан цІерах болча урале дІаьош латт из болх. «Сердалога» из хоам бир шахьара мэре.

«Шахьара дас Оздой Рус-лана тІадилла, дІаьош ба из болх догІашта тІехьара моттигаш цІеньеш. Хиш дІаухаргдола оагІош мукъайоахаш боакх болхлой», - йоах тхога бенача хоамо.

Белгалде деза, догІан хишта лаьрхІа йола моттигаш хан-ханнаьха цІеньяр, мукъаяхар лоархІа ме долга. Из болх ханнаьха, боагІача боараме чакхбакхаро шахьара моттигашка хий са-цийтац.

Шера гІа боаккхаш...

Бекарга бетта геттара кадай хила лаьрхІа ба бахархой

Султиганаькъан Йоакьап

БІаьстан беркате ха хьаот-тарца, Россее кхьйолча моттигашка санна спортацара, физкультурацара кхетаченаш ярж вай мехка а. УнахцІена вахар дезараш цьхан оагІорахьа боала ха я БІаьсти. Из мел лоархІа ме хІама да-м дувцилга а дац, хІана аьлча спортаца бувзам лелабеш вола саг БІарахьежача а ший тайпара хул. Цу беркатеча гІулакха юкье лоархІа ме моттиг дІалоацаш ба «Вахарга баьккха 10000 гІа» яха болам.

Бекарга бетта 5-ча ден-гара 12-ча денга кхаччалца дІаьоргба болам укх шера. Бекарга бетта 7-гІа ди дерригача дунен унахцІенон Ди лоархІаш да, цунца бувзам болаш да из гІулакх. Мехкарча тайп-тайпарча оагІонашка, моттигашка гІолла тІабехаш ба бахархой из дика гІулакх хьалла-ца. Интернете гІолла кхайкарал деш хоам ба из тахан.

I i g a z n . r u / 1 0 0 0 0 дІаьчІоагІбенначул тІехьагІа миллион совгІа долча адамах латтача таобан юкье хургва хІара мехкахо. Белгалде деза, тахан наркоманена, корта боха-беча малара, гІаьле увзара дучьала вай мехка ма могга кьовсам лоаттабелга. Иштта болх лоаттабу текха хилара духьала, дегІа зе деш бола кхача баара духьала, воча оамалашца. Волалар, дегІ хьоадеш хилар чІоагІа лоархІа ме долга белгал-деш хьаьаьхаб вай дай. Дийна саг кадай, хьинаре, хайна ца

вагІаш, вахар дІаьош хила веза! Деш хІама доацаш, вахара ха дІаьхар цьха гІод, бала боацаш дусаргдац яьхад немций байтанча Гете Йога-на. ХІаьта тахана-м чІоагІа доагІаш дешаш да уж...Интерне-та оагІонашка гІолла тахан гу вайна Китаерча урамашка; Гуйран, сайран араболаш; гимнастика еш латта нах. Ма чІоагІа масал эца дезаш хІама да-кх из!

Иштта деррига адам ара-даьнна шоай дегІамашта доал деш, унахцІенон хьал лорадеш хилар ураьтта тІоараш тоха дезаш хІама да! Из дукхача хана денз хьадоагІаш Іадат да, хІаране раьза волаш хьаллоа-цаш. Дуккхача мехкаша тахан хьаллаьцад из беркате гІулакх. ХІаьта вай мехка-м цьха тама-шийна хургдар, ха яха е кьона саг араваьнна, массанена гуча моттиге зарядка е оттар. Бакъ-да, ше цьхаь е тоабанца гІа бо-аккхаш, ший дегІ сомадоак-кхаш хилар цьханнена а тама-шийна хета йиш йолаш хІама дац. Вай мехка кьаьстта дукха я из гІулакх дІадаьха, волава-ла моттигаш. Спорт, физиче-ски культура хьаллацара тІехьа боккха болх ба вай мехка боар-жабеш.

«Кьаьстта йоккха терко ло-аттае еза спортацарча бувза-ма бераша, кхувш латтараша. Иштта дола хІама дегІаца бера хана чІоагІу, кьаьстта цу хана дезаденна, дегІаца чІоагІденнар воккха хилча а леладу сага. Спорт яхар лоархІа ме оагІув ба хІаране вахаре, из массахана аьттонга бода никъ ба»,- аьлар

ший кьамаьла юкье цьхан кхе-таче Россее Президента Путин Владимира. Из гІулакх бе-рашга, кьонабарашга, иштта боккхагІчарна юкье доаржа-де, мерзде гІерташ кьаьбег вай республике. ХІара юрта, шахьарашка я ФОКаш, спор-та лаьрхІа доазош. Офисаш-ка, дешара моттигашка дІаьха сахьаташ дІакхухьаш хайша багІарашга арабаьнна болаба-ла, тхьайса латта дегІ сомадак-ка шортта моттигаш я мехка. Бекарга бетта дІаьоргбола болам хьаллаца араваля веза вайх хІаравар.

Ший дегІа уйла еш волча сага кхетаду из мел эшаш хІама да! Тахан Насарерча Іама гона-хьара доазув тоадеш, шердеш, гІашлой наькъаш дехкаш боакх мехка. Ара моллагІа хаоттам латте а, паргІатта волавала аьт-туб ба хІаране. 10 000 совгІа гІа баккхара меттел, 50 000 совгІа гІа баккха йиш йолаш ва-кх хьо паргІатта, хьайна цьханнена са-гота хете, хьайца хьай новкьост араваьккха. Вай мехкарча мас-сайолча шахьарашка: Магасе, МагІалбике, Шолжа-Шахьаре, Илдарха-Галий тІа а йолаш я иштта волавала моттигаш. Ший дегІа хьаллага хьежжа хьовза веза саг. ХІаране дика кхетаду шийна зене, пайда беш малагІа хІама хургда. Геттара дика да машинашга гаьнагІа хьо гІа бо-аккхаш хуле, цар газашца сада-ха ца дезаш. Уйла ел, бери хьал-хара гІа баьккхача, мел чІоагІа гІадбахе хул цІагІа мел бола нах.

Массане сатувсаш, лора-деш дола хІама хул-кх из бер

мел долча цІагІа. Цу гІулакхо а хьагойт вайна из мел доккха дика да! Тахан хьаькъале, ва-хара, дегІа уйла еш хила деза вай. Ахкан хана мехкарча ло-ман моттигашка гІолла гобоа-хаш, хийла пенсе баха, ха яха нах гу вайна, гІадж лувзаш гІа боахаш лелаш. Вай теркалду-кх иштта волча сага букъ мел нийса, юкь мел йиткъа я. Цьха-волча кьонача сага дегІал хозагІа хул цар дегІ, доал ден-даь. Спорт яхар фуд кхетаде-рашга дика хов, вувхьаш садоа-хаш, кхо гІа баьккхача салолаш латта везаш хургвоацаш дегІ хьоадеш, доладолийташ хила везилга. Вай даьй массахана цьхаьца хІама хьадеш, кадай, хьинаре болаш хьаьаьхаб, цу-дучьа царна юкье кІезига хин-наб китала баха, тенна, букъ тІабаьнна нах. Из деррига тер-калдергда оаш кьаьнарча сур-ташка хьежача.

Цьха саг гургвац шоана дегІ оладенна, вайна юкье оалача беса, эза тай санна юкь йолаш ба берригаш. ЛоархІа мечка кхе-таче воаш тІехьадусаш санна, гІа кадай боаккхаш, долале деза вай дерригаш. Шортти-га, мекьо гІа боаккхаш вола-валаро дегІа пайда биц, низ боабар мара. Массахана ховш хила деза шо; могаш, кадай хила кьаьбег дезилга. Бера хана денз, доаржаде деза хІама да из! ХІара дезале, балха тІа, дешача моттигашка хьалла-ца из гІулакх! Спорт вай ваха-ра лоархІа ме оагІув ба, спор-то хозагІа, сийрдагІа ергья вай юьх а, дегІ - кадайгІа, низ болашагІа!

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
1 апреля 2026 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диалитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

Спорта стадион тоаш, болх ба мехка длаболабаър

Султиганькъан Йоакъап

Магасера Пхьарчанькъан Мухьмада цIерах йола стадион тоаш боакк болхлой. Из хоам «Сердалога» бир шахьара мзере. «Магасера Пхьарчанькъан цIерах йола стадион, боккха болх дIахьош, тоае йо-ляый.

Из тоаш къахьегар тахан лоархIамеча гулакхех долга белгалдир вай мехкадас Келаматанькъан Махьмуд-Иаьлас телевидене гIолла дIайихьача кхетаче», - йоах тхога бенача хоамо.

Ткъаь итт шера дикка тишьенна, хьал телхад цу стадиона. Доккхий хувца-маш деш боккха болх ба цига чакхбаккха безар. Тишьенна хIамаш дIайоахаш, доазув цIендеш боакк цига карарча хана.

Тайп-тайпара яхьаш дIахьахьа лерхI цига, тоаяь яьлча. Спортаца бувзам ле-лабе ловрашта паргIата, дика моттиг хургья цох кастта.

Анталье дIайихьача яхье, борза майдилг яьккхар ЯхьяевгIар Билала

Гаьгенаькъан Мартина

Халкъашта юкьерча тхэ-вондох йолча Анталье дIайихьача Turkeye Open World Taekwondo G-2 яхьашка, борза майдилг

йоаккхаш, белгалваьлар вай мехкахо. Из хоам «Сердалога» бир моттигерча Минспорта зарбан болх ле-лабеча Гаппархой Аишас.

«Хьалхарча блале Тур-

кий мехкара спортсмен эша-вир Билала, дIахо Казахста-нерча тхэковондистаца латар хилар цун. Кулг лозадир цига вай мехкахоцун, бакъ-да, ший беррига низ ура-оттабаь, кхоолагIча мотти-

ге эттар из. Латар кхы дIахо ца дахьа лаьрхIар тренерий штабо, лозадаьча кулга хьал кхы а чоалханегIа хилар кхе-раш. Борза майдилг яхьаш, цIавера цу яхьашкара вай мехкахо.

Долакха-Юртара спортсменаш Юмабу, наркотикашца инкарло лелае

Гаьгенаькъан Мартина

Долакха-Юртарча хьеха-мий кхетаченашка спортсменашта дувц уж наркотикашца тIехьабаргбоацаш дола къамаьл, яхаш, дувц «Сердало» газетага из болх вIашагIбеллараша.

«Цу кхетаченашка 60 гарга волча берий-ондаргий спортивни ишкола дешархоцун таро хилар наркотикаш лелаярах хьадоалаш дола зулам довза. Экстремизма духьала къовсам лоаттабеча Центра оперуполномоченне, полице воккхагIа волча лейтенанта Паьнажанькъан З.Р. терко гIаьхийтар цу унзарча лазара духьала къахьеге дезара. Ишкола тренераша берашта хьехам бир из ийрча гулакх довзийташ, цох лорадалар хьалхадоккхаш», - аьлар хоамо.

Грэплинга бокъоний хувцамех дийцар Яндарерча семинаре

Гаьгенаькъан Мартина

Грэплинга кердача бокъонех дувцаш, кхетаче дIайихьар ФОКе. «Сердалога» из хоам цу моттигера бера.

«Грэплинга ерригача Росссе федераце кертера судхо волча Тихоглазов Алексейс даь къамаьл грэплинга кердача хувца-машта, судхой балха, яхьаш дIахьахьара гулакха хета-даь дар. Яхьашка кийчо еча хана, теркалде деза цьаьц-цадараш хьалхадьахар спортсменашта», - йоах тхога бенача хоамо.

Из кхетаче дIаьхьа вIашагIьеллараш бар грэплинга Федераце президент Хазанькъан Назир, «Чемпион» яхача ФОКа тренераш.

Бахархой хаттарашта жоп делар футболиста Бакайнаькъан Солтмурада

Гаьгенаькъан Мартина

«Даьхе» яхача футбола тоабанца хиннача пресс-конференце, из ловзар дезарий хаттарашта жоп луш хилар Бакайнаькъан Солтмурад. Из хоам «Сердалога» бир футболах йолча Федераце.

«Спорте ше мишта кхачав, эггара хьалхара кийчон болх мишта хулар, малагIча халонех чакхвала вийзар дийцар Солтмурада цу дий-

нахьа. Берашта хьалхадь-ккхар цо, цIаккха а дог ца эьккхаш, лаьрхIачунга кхача гIерташ къахьеге дезилга. Футболаца безам болча дешархошта цар хаттарех баркал, аьнна, спортаца бувзам лоаттабара гIахьийхар цо уж», - йоах тхога бенача хоамо.

ХьалхагIа «Сердало» газето яздаьдар; Солтмурад Хьалхарча лига 22-ча яхье дикка белгалваьннарех ва, аьнна.

